

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
1.	ALLE	Gjennomgå etablerte strukturer og systemer for å vurdere hvordan disse bedre kan ivareta arbeidet mot vold og overgrep.	Påbegynt	<p>BFD: Bufdir har fått i oppdrag å gjennomgå direktoratets veiledere, rundskriv og retningslinjer for å sikre at vold og overgrep er godt nok ivarettatt der det er relevant. Dette arbeidet vil pågå ut planperioden.</p> <p>HOD: departementet vurderer hvordan det pågående folkehelsearbeidet kan inkludere arbeidet mot vold og overgrep. I tråd med dette ble det i 2019 og 2020 bevilget om lag 3 mill. kroner for å prøve ut modellen for Folkehelseprogrammet i ett fylke. Vestfold og Telemark har blitt tildelt midler. Tilskuddet videreføres i 2021.</p> <p>KD: Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver ble revidert grundig i 2017 slik at ny rammeplan er tydeligere på at personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Rammeplanene for relevante høyere utdanninger, som lærerutdanningene og helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger, er de siste årene blitt tydeliggjort på at kandidatene skal ha kompetanse om vold. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trer i kraft i grunnopplæringen høsten 2020, og både læreplaner i relevante fag og innføring av det tverrgående temaet Folkehelse og livsmestring innebærer en tydeliggjøring av at elevene skal lære om egne grenser og respekt for andres.</p> <p>Flere departementer deltar i oppfølgingen av NOU 2017:12 Svikt og svik.</p>
2.	ALLE	Sørge for at vold og overgrep tas inn i de relevante underliggende etaters samfunnsoppdrag.	Påbegynt - løpende	<p>Arbeidet mot vold og overgrep omtales i tildelingsbrev eller andre styringsdokumenter til relevante direktorater, tildelingsbrev til statsforvalteren og til ulike relevante kompetansesentre.</p> <p>I tildelingsbrevet til direktoratene for 2019 og 2020 ble det tatt inn en tilnærmet likelydende føring om at direktoratene skal delta i og bidra til samarbeidet på direktoratsnivå om oppfølging av Opptreppingsplan mot vold og overgrep. Bufdir koordinerer samarbeidet. I 2019 ble forarbeidet til en nasjonal kompetansestrategi mot vold og overgrep særlig prioritert. I 2020 har arbeidet med oppfølgingen av evalueringen av konsultasjonsteam vært prioritert. Føringen er tatt inn i tildelingsbrevet for Udir, IMDI, Kompetanse Norge, UDI, POD, Hdir og Bufdir. BFD anmodet om at en slik fellesføring også ble tatt inn i tildelingsbrevet for virksomhetene for 2020. HOD har tatt vold og overgrep inn i samfunnsoppdraget til FHI og Hdir. Som oppfølging, har Hdir utarbeidet en intern strategi for direktoratets arbeid mot vold og overgrep. KD har videreført fellesføringene i tildelingsbrevet for 2021 til IMDI, og har for 2021 videreført ansvaret Udir har for å følge opp opptreppingsplaner, strategier og handlingsplaner i oppdatert virksomhets- og økonomiinstruks for Udir.</p> <p>I tildelingsbrevet for statsforvalter for 2019 fremgikk det blant annet at embetene skal bidra til at kommunene styrker innsatsen mot vold og overgrep mot barn. Embetene skal bidra til å gjøre opptreppingsplanen og nye lovbestemmelser i helselovgivningen som berører arbeidet, kjent i kommunene. Videre skal de være pådrivere for at kommunene utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Statsforvalter skal særlig bidra til at kommunene tar i bruk de voldsforbyggende verktøyene <i>Jeg vet</i> og <i>Snakke sammen</i>.</p> <p>Hdir har etablert møtepunkter med rådgivere med ansvar for vold og overgrep hos fylkesmennene for å utveksle informasjon og dele erfaringer, etter mønster fra samarbeidet med rus- og psykisk helse-rådgivere.</p> <p>Bufdir ga i 2020 statsforvalterne i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag embetsspesifikke oppdrag og midler for å implementere <i>Jeg Vet</i> og <i>Snakke sammen</i> i sine fylker. Oppdraget og bevilgningen videreføres i 2021, og utvides da også til å omfatte samtlige embeter underlagt statsforvalteren.</p>
3.	BFD	I forbindelse med struktur- og kvalitetsreformen i barnevernet, fremme en lovproposisjon der forventningene til kommunenes forebyggende arbeid klargjøres.	Ferdig	Saken er en vesentlig del av Prop 73 L som omhandler endringer i barnevernloven (barnevernreform). Ble behandlet i Stortinget våren 2017.
4.	KD	Tydeliggjøre rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver når det gjelder arbeidet mot omsorgssvikt, vold og overgrep.	Ferdig	Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft 1. august 2017. Rammeplanen er blitt tydeligere på barnehagens ansvar når det gjelder forebygging og avdekking av vold og overgrep mot barn. Under fagområdet Kropp, bevegelse, mat og helse er det tatt inn at barnehagen skal bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser.
5.	BFD	Utrede endringer i krisesenterloven med sikte på å klargjøre kommunenes ansvar for å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt	<p>BFD tar sikte på å utrede endringer i krisesenterloven i 2021-2022.</p> <p>En kunnskapsoversikt over krisesentertilbudet fra Nordlandsforskning/KUN (NF-rapport nr. 13/2019), som ble bestilt av Bufdir, viste at det er en positiv utvikling i tilbudet mht. systematikk og oppfølging av brukerne, men fortsatt mangler i krisesentertilbudet til menn og barn som kommer i følge med far, til personer med særlig problematikk knyttet til rus, psykiatri og funksjonsnedsettelse, og til den samiske befolkningen. Ifølge kunnskapsoversikten er krisesenterloven godt implementert ved krisesentrene, mens kommunene i mindre grad har engasjement og kunnskap om lovens forpliktelser. Det pekes også på at mange sentre ikke har tilstrekkelig ressurser til å gi et godt nok tilbud, særlig i den nordlige landsdelen. For å bidra til helhetlig innsats mot vold i kommunene, inkludert kunnskap om kommunenes plikter etter krisesenterloven, har dette vært tydelige føringer fra Bufdir i RVTSene kompetansetiltak de senere årene.</p>
6.	HOD	Tydeliggjøre i spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og tannhelsetjenesteloven ansvaret de regionale helseforetakene,	Ferdig	Nytt lovverk – jf. Prop.71 L (2016–2017) <i>Endringer i helselovgivningen</i> – tydeliggjør tjenestenes ansvar på systemnivå for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, og legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å ivareta oppgaven. Endringene er gjort i helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven og trådte i kraft 1. januar 2018

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		kommunene og fylkeskommunene, herunder ledelsen, har for å bidra til at vold og seksuelle overgrep blir forebygget, avdekket og avverget ved ytelse av helse- og omsorgstjenester.		
7.	JD/Alle	Bidra til at kommuner utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.	Påbegynt - løpende	<p>NKVTS har på oppdrag fra JD utarbeidet en egen nettressurs/veileder om kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. RVTsene skal bistå kommunene i arbeidet med handlingsplaner. På oppdrag fra JD har NKVTS gjennomført et prosjekt om bruken av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Prosjektet har kartlagt hvilke kommuner som har handlingsplaner og hvor mange av landets innbyggere som bor i kommuner med handlingsplaner. I tillegg ble 72 ressurspersoner fra 24 kommuner intervjuet om bakgrunnen for at de hadde utarbeidet en handlingsplan, eller hvorfor de ikke hadde en slik plan for arbeidet mot vold. Sentrale temaer i rapporten er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hvordan kommunene ivaretar sine forpliktelser for å gi voldsutsatte og andre berørte de tjenestene de har behov for og krav på i henhold til lover og retningslinjer 2) hvordan handlingsplanen blir implementert og fulgt opp i planperioden 3) hvilken nytte handlingsplanen har for kommunens voldsarbeid 4) hvilken nytte kommunene har av Veileder, kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner <p>Rapporten gir et kort sammendrag av de viktigste konvensjoner, lover og forskrifter som er styrende for det nasjonale og kommunale arbeidet mot vold i nære relasjoner. Det drøftes hva som er drivkraften i det voldsforbyggende arbeidet i kommunene. Statlige virkemidler og samfunnsmessige faktorer har gitt føringer for kommunene. Tjenesteapparatets kompetanse og kapasitet til å møte voldsutsattes og voldsutøveres behov for hjelp og støtte, påvirker også arbeidet med handlingsplanene. Rapporten omfatter anbefalinger for det videre arbeidet mot vold i nære relasjoner som bli vurdert i utviklingen av ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Rapporten kan lastes ned her.</p> <p>På bakgrunn av den omtalte rapporten har NKVTS fått i oppdrag gjennomføre en full gjennomgang og revisjon av den webbaserede veilederen for utvikling av kommunale handlingsplaner.</p> <p>Informasjon om hvor mange kommuner som har utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner kan hentes fra KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) hos SSB. I 2016 ble det utviklet et eget KOSTRA-skjema for årlig innhenting av opplysninger om kommunenes oppfølging av KriSesenterloven. Det nye skjemaet inneholder blant annet spørsmål om kommunen har en gjeldende politisk vedtatt plan for arbeidet mot vold i nære relasjoner.</p> <p>Hdir og Bufdir har i tilskuddsbrev 2021 bedt RVTsene om å videreføre arbeidet med å bistå kommuner i å utvikle, implementere og videreutvikle lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Dette hører under RVTsenes ansvar for å bidra til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet, og inkluderer også arbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det er et systematisert og tett samarbeid med statsforvalterne om temaet. Som del av oppfølgingen av statsforvalters veiledning og tilsyn med kommunenes plikter etter krisesenterloven, har Bufdir i 2020 hatt dialogmøter med embetene for å styrke et helhetlig, voldsforebyggende arbeid og krisesentertilbud i kommunene. I 2021 vil tema på dialogmøtene blant annet være oppfølging av krisesentrene som kritisk samfunnsfunksjon under korona-pandemien. Arbeid med kommunenes handlingsplaner leder gjerne til videre samarbeid mellom kommuner og RVTs om kompetanseheving i tjenestene. RVTsene ser arbeidet med kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner i sammenheng med andre relevante tiltak sentrene jobber med. Ivaretagelse av et livsløpsperspektiv i de kommunale planene står sentralt.</p>
8.	JD	Vurdere behovet for å utvide bestemmelsen om avvergingsplikt.	Ferdig	Regjeringen har vurdert og foreslått en utvidelse av avvergingsplikten i straffeloven § 196, se Prop. 66 L (2019–2020) Endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.) kapittel 3. Endringene ble vedtatt av Stortinget høsten 2020 og trådte i kraft 01.01.2021
9.	HOD	Sørge for at RVTsene i større grad bidrar til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet.	Påbegynt - løpende	<p>RVTsene har de senere år fått forsterket oppdrag om samarbeid og samordning av voldsfeltet. I tillegg er RVTsene gitt i oppgave å videreføre arbeidet rettet mot kommunene om lokale planer og samarbeid mellom tjenester, se rapportering tiltak 7. RVTsene skal også bidra til at kommunene ivaretar sine plikter etter krisesenterloven, og at de har en helhetlig innsats mot vold i nære relasjoner.</p> <p>Å styrke lokalt og regionalt samarbeid og samordning er et grunnleggende prinsipp for all tjenestestøtte RVTsene gir. RVTsene tilbyr i stor grad kompetansehevingstiltak på tvers av sektorer, tjenester og faggrupper, med det formål å styrke samarbeidet og samordningen mellom tjenester. Nettverksdannelser og veiledning på tvers er også sentrale elementer i sentrenes bidrag. Arbeid med konsultasjonsteam er en annen måte RVTsene understøtter lokalt samarbeid og samordning på, se rapportering tiltak 10. Alle sentre søker et tett samarbeid med statsforvalterne i egen region. Det varierer hvordan RVTsene opplever at samarbeidet med statsforvalterne fungerer.</p>
10.	ALLE	Bidra til systematisk samarbeid mellom relevante tjenester, for eksempel konsultasjonsteam.	Påbegynt - løpende	<p>Ordringen med tverrfaglige konsultasjonsteam ble evaluert i 2018, på oppdrag fra Bufdir (Hjelp til å avdekke vold og overgrep mot barn og unge. En evaluering av konsultasjonsteam). Ifølge forskerne er det stor variasjon når det gjelder utbredelsen til slike team, organisering, målgruppe, antall og type saker, og informasjonsvirksomhet. Det ble påpekt at konsultasjonsteam spiller en viktig rolle med å støtte tjenesteytere i vanskelige drøftelser, men at det er behov for å avklare teamenes rolle, forankring og saksområde, samt RVTsenes rolle. I 2020 har Bufdir hatt i oppdrag å bidra til å videreutvikle ordningen med tverrfaglige konsultasjonsteam. Oppdraget er videreført i 2021 ved at Bufdir skal utarbeide nasjonale faglige råd for tverrfaglige konsultasjonsteam i samarbeid med relevante direktorater, og utrede en ordning med regionale team.</p> <p>HOD viser til RVTsenes oppdrag om samarbeid mellom tjenester, jf. tiltak 7 og 9. Flere av RVTsene er involvert i regionalt arbeid med konsultasjonsteam. RVTs Vest er særlig involvert i konsultasjonsteam-virksomhet i egen region, og senteret har god erfaring med utvikling og implementering av konsultasjonsteam for barn. RVTs Vest har også mottatt flere henvendelser fra kommuner som ønsker bistand til å utvikle konsultasjonsteam for voksne. Senteret har utviklet en kombinasjonsmodell for å etablere konsultasjonsteam som kan dekke behov hos både voksne og barn, og samtidig implementere risikovurderingsverktøy fra TryggEst for å kvalitetssikre at tjenestene samordner og koordinerer seg best mulig ved bekymringer om vold og seksuelle overgrep.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTs - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				KD og flere departementer har gitt felles oppdrag til underliggende etater om å utarbeide forslag til rutiner for informasjon og varsling mellom offentlige etater i saker om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Retningslinjene inneholder informasjon om varsling mellom offentlige etater. Retningslinjer om etterlatte barn i utlandet og Retningslinjer for saker om personer over 18 år som står i fare for å bli utsatt for ufrivillige utenlandsopphold, eller som oppholder seg ufrivillig i utlandet er publisert på Bufdirs nettsider, og Kompetanse Norges retningslinjer blir publisert på nyåret i 2021.
11.	KUD	Prøve ut en modell for håndtering av vold og overgrep mot sårbare voksne TryggEst.	Påbegynt - løpende	<p>Pilotering av TryggEst er gjennomført i 10 kommuner i 2018-2020. Verktøy som retningslinjer for avdekking og håndtering, risikovurderingsverktøy, handlingskort og lignende, er utarbeidet og under utprøving i pilotkommunene. Følgforskning har kartlagt hvordan kommunene har arbeidet mot vold mot målgruppene de to årene før piloteringen startet. Følgforskningen viser at omfanget av saker som meldes inn har økt kraftig i pilotkommunene som har implementert TryggEst-modellen i sitt arbeid med vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Dette tilsier at mørketallene i andre kommuner er høye, og at TryggEst bidrar til økt beskyttelse og et viktig vern mot overgrep for personer som har vansker med å beskytte seg selv og tale sin egen sak.</p> <p>Følgforskningen viser en seks- til åttedobling av voldssaker mot sårbare voksne, som er avdekket og håndtert, sammenlignet med hva kommunene avdekket og håndterte de to årene før TryggEst ble innført.</p> <p>I perioden 1. juli 2019 til 30. juni 2020 ble det mottatt 173 bekymringsmeldinger. Rapportering fra kommunene viser at 70 prosent av de utsatte er kvinner. I mange av sakene hadde den utsatte mer enn en sårbarhet, og psykisk vold er den vanligste typen vold eller overgrep. Det er generelt tjenesteytere som melder bekymring, og i de avsluttede sakene finner man at mistenkte/utøver ofte er i nær relasjon med den utsatte.</p> <p>Ny Analyse har gjennomført samfunnsøkonomiske beregninger knyttet til ulike varianter ved en eventuell utrulling av TryggEst-modellen. Lønnsomheten gjelder både på kommunalt og nasjonalt plan. På «ikke prissatte virkninger», vurderes TryggEst til å gi økt sosial tillit, økt trygghet og livskvalitet for de utsatte, og økt innflytelse over eget liv.</p> <p>Prosjektet videreføres etter pilotperioden, og i 2021 er det avsatt fem mill. kroner til programmet, slik at flere kommuner kan ta det i bruk. Bufdir er i gang med et prosjekt for å se på de rettslige rammene for TryggEst i samarbeid med relevante fagdirektorer.</p>
12.	BFD / JD	Styrke samarbeidet mellom politi og barnevern.	Ferdig	POD og Bufdir har utarbeidet nasjonale retningslinjer for samarbeidet mellom politi og barnevern ved mistanke om vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner . Retningslinjene skal gi ansatte i politiet og de kommunale barneverntjenestene et verktøy som senker terskelen for kontakt og bedrer samarbeidet i slike saker. I tillegg til generelle avklaringer av blant annet ansvarsforhold, taushetsplikt og anmeldelser, inneholder retningslinjene føringer på at samarbeid mellom etatene må etableres på forhånd, at det utarbeides samarbeidsavtaler, og det avholdes samhandlingsmøter lokalt, med et fast etablert kontaktpunkt i politiet. Det legges vekt på at barnehusene også får en sentral rolle, i tillegg til at konsultasjonsteam og andre fagmiljø inkluderes i samarbeidet. Målsettingen er bedre rettsikkerhet for privatpersoner (barn og foreldre). Retningslinjene er ferdigstilt og implementeres i politiet og barnevernet.
13.	BFD / HOD	Styrke samarbeidet mellom familieverntjenesten og helsestasjonene.	Påbegynt - løpende	<p>I et pilotprosjekt om systematisk samarbeid mellom familieverntjenesten og helsestasjoner (2014-2017) er ulike modeller for samarbeid prøvd ut i syv kommuner. Målet er å hjelpe familiene så tidlig som mulig i barnets liv. VID vitenskapelige høgskole har på oppdrag fra Bufdir evaluert pilotprosjektet. Rapporten er tilgjengelig her (2018) og de viktigste funnene er:</p> <ul style="list-style-type: none"> Helsestasjonene har en unik posisjon i hjelpeapparatet. De har kontakt med nær alle familier med spe- og småbarn. Dette gir mulighet for at familievernets spisskompetanse kan settes inn på et tidlig tidspunkt for foreldre som trenger det og som i liten grad ellers oppsøker familievernkantoret. Det blir lettere for tjenestene å samarbeide når de kjenner til hverandres samfunnsmandat, kunnskap, kompetanse og arbeidsoppgaver. Foreldrene i prosjektet gir uttrykk for at samtaler med familierapeutene har vært nyttige og gitt dem støtte og redskaper som har styrket parforholdet, som igjen bidrar til at barnet slipper å bli vitne til konflikt og i verste fall vold i nære relasjoner. Bufdir jobber med å gjøre erfaringene fra prosjektet kjent i tjenestene. I den nasjonale retningslinjen for helsestasjonen, som kom i 2017, fremgår det at helsestasjonen skal vurdere samarbeid med blant annet familievernkantoret. <p>Samarbeidet mellom familieverntjenesten og helsestasjoner videreføres og spisskompetansemiljøet for foreldrestøtte har fått i oppdrag å spre erfaringene med prosjektet, og knytte samarbeidet med helsestasjonene opp mot samlivskurset <i>Godt samliv</i> i kommunene.</p>
14.	BFD	Klargjøre og forenkle bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet.	Ferdig	Regjeringen la 1. september 2017 frem Prop. 169 L (2016-2017) med forslag om å forenkle og klargjøre dagens regler om opplysningsplikt til barnevernstjenesten. Endringene trådte i kraft 1. juli 2018.
15.	KD	Vurdere hvordan temaer knyttet til vold kan inkluderes i 0-24-samarbeidet.	Ferdig	<p>Temaet er lagt inn i strategien for 0-24-samarbeidet i 2017 og er fulgt opp i 2018 og i 2019. 0-24-samarbeidet i direktoratene skulle i utgangspunktet være ut 2020, men er forlenget til april 2021 pga forsinkelser knyttet til Covid-19-pandemien. Det jobbes også med bedre samordning av direktoratenes pedagogiske virkemidler, altså faglige støtte- og veiledningsressurser som har som formål å øke kompetansen i tjenestene, bidra til utvikling og nytenkning og gi bedre kvalitet i forvaltningen og tjenesteproduksjonen.</p> <p>Som en oppfølging av blant annet 0-24-samarbeidet har ASD, BFD, HOD, KMD og KD hatt på høring forslag om "Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud (Samarbeid, samordning og barnekoordinator)". I høringsnotatet foreslås det blant annet å:</p> <ul style="list-style-type: none"> lovfeste en ny barnekoordinatorordning i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven lovfeste en rett til gjeldende koordinatorordning i pasient- og brukerrettighetsloven, som i dag kun er en plikt etter helse- og omsorgstjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven harmonisere og styrke lovbestemmelsene om samarbeid mellom velferdstjenestene og lovfesting av en tydelig plikt for kommunen til samordne tjenestetilbudet utvide ordningen med lovpålagte samarbeidsavtaler mellom de kommunale helse- og omsorgstjenestene og spesialisthelsetjenesten til å omfatte barn og unge med sammensatte vansker og lidelser, og som mottar tjenester fra begge tjenestenivåene harmonisere reglene om individuell plan

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
16.	JD	Videreføre årlig tiltakspakke for å forebygge vold i nære relasjoner.	Påbegynt - løpende	Det er avsatt til sammen 7 mill. kroner årlig til gjennomføring av forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. 1,3 mill. kroner av dette beløpet avsettes årlig til Sekretariatet for konfliktrådene til arbeidet med vold i nære relasjoner.
17.	HOD	Utarbeide indikatorer for vold og overgrep slik at kommunene kan følge med på utviklingen og iverksette forebyggende tiltak.	Påbegynt - løpende	På oppdrag fra HOD har FHI gjennomført en vurdering av tilgjengelige datakilder med tanke på mulige indikatorer for vold og overgrep. Folkehelseinstituttet publiserte i september 2019 kommune- og fylkestall for anmeldte tilfeller av vold og mishandling i Kommunehelse statistikkbank . Indikatoren ble i 2020 lagt inn i folkehelseprofilene.
18.	HOD	Avklare hvordan Folkehelseinstituttet kan ivareta temaet vold og overgrep.	Ferdig	FHI har siden 2019 inkludert et eget kapittel om vold og overgrep i Folkehelse rapporten.
19.	HOD	Tydeliggjøre RVTSenes ansvar for å bistå kommunal sektor i å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt - løpende	RVTSene skal i henhold til sitt samfunnsoppdrag og tilskuddsbrev fra Hdir bistå kommunal sektor, spesialisthelsetjenesten, barnevernet og andre som inngår i målgruppen med å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep. Hdir har tydeliggjort overfor både RVTSene, statsforvalterne og kommuner endringene i helselovgivningen når det gjelder kommunenes ansvar og hvordan dette skal forstås. RVTSenes arbeid ses i sammenheng med NKVTS sitt arbeid for å identifisere virkningsfulle forebyggende tiltak i arbeid mot vold i nære relasjoner. Forebygging, avdekking og avverging inngår som en naturlig del i en rekke kompetansehevingsprogrammer og -tiltak i regi av RVTSene.
20.	HOD	Sikre at jordmødre ved alle fødeavdelinger informerer foreldre om risikoen ved å riste et spedbarn.	Påbegynt	Det har kommet ny internasjonal kunnskap om hva som er mest virkningsfullt for å nå ut med informasjon om risikoen ved å riste et spedbarn og det viser seg at det ikke er nødvendigvis hensiktsmessig at ansvaret legges til jordmødre ved fødeavdelinger. Barselkvinnen er kort tid på fødeavdelingen og det er viktig at fedrene også blir informert. Helseledelse fikk derfor høsten 2020 i oppdrag å vurdere om det er mer hensiktsmessig å sikre at informasjonen gis alle vordende og/eller nybakte foreldre, og at ansvaret ikke kun er lagt til fødeavdelinger. Helseledelse har levert konkrete forslag til hvordan tiltaket kan følges opp, samt gitt et anslag over kostnader til gjennomføring. Forslagene er til vurdering i departementet. Tiltaket ses i sammenheng med øvrig pågående voldsforebyggende arbeid. Norsk sykepleierforbund har laget film og materiell som brukes på helsestasjon og ved hjemmebesøk, "I trygge hender". Stine Sofies stiftelse har utviklet et informasjonsprogram for helsepersonell, bestående av hefte, bruksguide, plakat og selve foreldrepakken. Det er behov for å videreutvikle eksisterende tiltak, samt noen nye tiltak for å sikre at informasjonen når alle. Hdir har samarbeidet med Bufdir der det berører felles tiltak.
21.	HOD	Revidere forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjeneste med tydeliggjøring av ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep.	Ferdig	Revidert forskrift om helsestasjon og skolehelsetjeneste trådte i kraft 01.november 2018. Vold og overgrep er både tatt inn i forskriftens formålsbestemmelse og i bestemmelsen om tjenestenes innhold.
22.	HOD	Styrke satsingen på helsestasjon- og skolehelsetjeneste.	Påbegynt - løpende	Regjeringen har for 2021 bevilget om lag 1,3 mrd. kroner til helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom rammetilskudd og øremerket tilskudd. Målet med tilskuddsordningen er å styrke og utvikle kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste. 60 mill. av tilskuddet er øremerket jordmorsverk i tjenesten. Tilskuddet er fra og med 2021 omgjort til et rent lønntilskudd til lege, jordmor, helsesykepleier, fysioterapeut, psykolog og administrativ støttepersonell. Tilskuddet er også gjort treårig gitt Stortingets tilslutning. Data fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal inkluderes i Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR).
23.	BFD	Utvikle en nasjonal strategi for foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021) ble lagt frem i juni 2018
24.	BFD	Styrke tilskudd til kommuner til foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Tilskuddsordningen til foreldrestøttende tiltak er styrket med 7 mill. kroner både i 2017 og 2018 (saldert budsjett). I tillegg kom det 3 mill. kroner i revidert i 2017. I budsjettet for 2019 ble tilskuddsordningen styrket med ytterligere 20 mill. kroner. I 2019 var det totalt satt av 52,3 mill. kroner til ordningen. I 2020 og 2021 er tilskuddsordningen på om lag 35 mill. kroner. 17,4 mill. kroner ble omprioritert til samlivskurs for førstegangsførelse i 2020.
25.	BFD / HOD	Utvide programmet Nurse Family Partnership dersom evalueringen viser gode resultater.	Ferdig	<i>Nurse Family Partnership</i> i Norge kalt <i>Familie for første gang</i> (NFP) har blitt prøvd ut i Oslo og Rogaland. Fase 2 av programmet: pilotering og følgeevaluering ble ferdigstilt i 2020. Følgeevalueringen gjennomført av Arbeidsforskningsinstituttet kunne vise til meget gode resultater. For 2021 fikk Bufdir derfor i oppdrag å planlegge for en utvidelse av programmet i samråd med BFD og forberede en effektevaluering av programmet, jf. Prop. 1 S (2020-2021). Utvidelse og effektevaluering inngår som hovedelementene av programmets fase 3 og det er for 2021 bevilget 43,3 mill. kroner i tillegg til grunnfinansieringen på 18 mill. kroner.
26.	BFD	Utrede en lovfesting av familieverntjenestens forebyggende arbeid.	Ferdig	Bufdir har levert rapporten: <i>Forebygging i familievernet. Samhandling og tilgjengelighet i møte med brukere, og kommunale og regionale tjenester</i> . Regjeringen oppnevnte i statsråd 15. mai 2018 et utvalg som skulle gjennomgå familieverntjenesten. Utvalget avga sin utredning 21. november 2019, jf. NOU 2019: 20 En styrket familietjeneste – En gjennomgang av familieverntjenesten. Der ble lovfesting av familieverntjenestens forebyggende arbeid utredet.

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
27.	BFD	Revidere Veileder for utarbeidelse av plan for krisehåndtering. Mistanke om ansattes seksuelle overgrep mot barn.	Ferdig	Buudir publiserte i februar 2021 veilederen Hvordan håndtere bekymring for at ansatte har utsatt barn for vold eller seksuelle overgrep – veileder for utarbeidelse av plan . Veilederen er et samarbeid mellom Buudir og Udir. I revideringsarbeidet har det vært innhentet innspill og synspunkter fra en referansegruppe bestående av aktører fra både offentlig og privat sektor innen skole, barnehage, barnevern, statlige ungdomsinstitusjoner og foreldreutvalgene for henholdsvis grunnskole og barnehager. Videre har Brukerrådet i Buudir kommet med innspill til hva veilederen bør inneholde og hva som er viktig sett fra brukerperspektivet. Buudir og Udir vil fremover implementere veilederen innenfor sine respektive fagområder.
28.	BFD	Utvikle digitalt informasjonsmaterieell om vold og overgrep til bruk i barnehage og skole.	Ferdig	<p>Jeg Vet, en digital læringsressurs for voldsforebygging og livsmestring i barnehage og skole ble lansert 10. april 2018. <i>Jeg Vet</i> skal gi barn og unge alderstilpasset og kvalitetssikret kunnskap om hva vold, mobbing og seksuelle overgrep er, hvilke rettigheter de har, og hvor de kan få hjelp. <i>Jeg Vet</i> inneholder også støttematerieell for lærere, eksempelvis veiledninger som synliggjør de enkelte oppleggenes relevans opp mot rammeplan og læreplanmål, materieell for informasjon til foresatte og informasjon om hva du gjør dersom du er bekymret for et barn. Ressursen er utviklet i samarbeid med fageksperter på områdene mobbing, vold og overgrep, og i samråd med Udir og Hdir. <i>Jeg Vet</i> er åpent tilgjengelig for alle landets barnehager, grunnskoler og videregående skoler gjennom Salaby-plattformen.</p> <p>Alle opplæringsopplegg for barnehage t.o.m. videregående er nå tilgjengelig i ressursen. Det er utarbeidet en plan for implementering av <i>Jeg Vet</i>. Buudir vil fortsette arbeidet med å implementere læringsressursen i utdanningssektoren. Arbeidet skal samkjøres med implementering av kunnskaps- og øvingsportalen Snakke sammen der det er hensiktsmessig. I 2020 er statsforvalterne i de tre nordligste fylkene gitt et særskilt oppdrag om å utforske og bistå i implementeringen av <i>Jeg Vet</i> og <i>Snakke sammen</i>. Dette oppdraget videreføres i 2021, og utvides da til å omfatte alle embeter underlagt statsforvalteren.</p> <p>I 2019 ble det igangsatt et forskningsprosjekt som skal innhente erfaringer barn, elever og lærere har med bruk av <i>Jeg Vet</i>, og vurdere i hvilken grad læringsressursen gir økt kunnskap om vold, mobbing og seksuelle overgrep. Forskningsprosjektet gjennomføres av FAFO, på oppdrag fra Buudir. Innholdet i ressursen revideres i tråd med læreplanfornyelsen og innspill fra barn og lærere.</p> <p>Læringsopplegg for barnehager og 1. til 4.trinn er oversatt til nordsamisk i 2019, og tilgjengeliggjort i <i>Jeg Vet</i> i 2020. Etter revidering av innhold vil flere læringsopplegg oversettes til de samiske språkene.</p>
29.	KD	Styrke innsatsen mot mobbing og digitale krenkelser.	Påbegynt - løpende	<p>Innsatsen mot mobbing er styrket ytterligere de siste årene. De tre viktigste tiltakene mot mobbing er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det nye regelverket om skolemiljø som trådte i kraft 01. august 2017. - En omfattende kompetansepakke som skal styrke de ansattes mulighet til å forebygge og håndtere mobbing i både barnehager og skoler. - Ordningen med mobbeombud i alle fylker for barn i barnehage og elever i skolen. Ordningen er evaluert (Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole. Utvidelse til landsdekkende ordning 2018–2020.) <p>Evalueringen av det nye regelverket om skolemiljø ble lagt frem i 2019 og viser at reglene i stor grad fungerer etter hensikten, men at det er utfordringer tilknyttet blant annet praktiseringen av regelverket. Det er også utfordringer når det gjelder dokumentasjonskrav i skolene og lang saksbehandlingstid hos statsforvalter. KD har fulgt opp deler av anbefalingene fra evalueringen gjennom revisjon av dagens veiledningsmaterieell og ny veiledning om de temaene som ikke er dekket i dag. Øvrige anbefalinger vurderes nærmere i departementets arbeid med ny opplæringslov.</p> <p>Nettstedene nullmobbing.no og snakkommobbing.no gir god informasjon til dem som opplever mobbing.</p> <p>Udir publiserte i september 2018 en nasjonal veileder om bruk av beredskapsteam for å løse vanskelige mobbesaker. Et beredskapsteam mot mobbing er et kommunalt tverrfaglig team som skal bistå offentlige og private barnehager og skoler i deres arbeid med komplekse og alvorlige mobbesaker som involverer barn og elever. Teamet skal ikke overta sakene fra barnehagene og skolene. Teamet skal bistå barnehager og skoler i situasjoner der</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn, elever og foreldre opplever at de ikke får den hjelp og støtte de trenger eller har rett til av barnehagen eller skolen sin - barn, elever, foreldre, barnehager og skoler opplever at løsningen på mobbeproblematikken ligger utenfor barnehagens eller skolens myndighet <p>Beredskapsteamets arbeid skal sees i sammenheng med aktivitetsplikten og skal ikke erstatte det forebyggende arbeidet og barnehagens og skolens arbeid med å stoppe mobbing.</p> <p>I statsbudsjettet for 2019 opprettholdt regjeringen styrkingen fra RNB 2018 på 17 mill. kroner til håndhevingsordningen for mobbesaker i tillegg til at det gjennom budsjettavtalen ble bevilget 2,5 mill. kroner til Forandringsfabrikken og 2 mill. kroner til Barnevaktens nettvettprogram. Den totale bevilgningen i 2019 til arbeidet for et godt barnehage- og skolemiljø og mot mobbing og trakassering ble dermed på om lag 115 mill. kroner. I budsjettet for 2020 videreføres midlene til arbeidet mot mobbing og for et godt og inkluderende skolemiljø. I statsbudsjettet for 2021 blir det bevilget om lag 110 mill. kroner til arbeidet mot mobbing og for et godt og inkluderende læringsmiljø. I tillegg blir den desentraliserte kompetansmodellen for grunnopplæringen styrket, blant annet for å følge opp arbeidet med et godt læringsmiljø. For nærmere omtale, se Prop. 1 S for 2021 for Kunnskapsdepartementet.</p> <p>Vold og utagerende oppførsel i skolen, enten det er rettet mot andre elever, lærere eller andre voksne, er svært alvorlig og må tas tak i. Tall fra Elevundersøkelsen i 2019 viste at 1,2 pst. av elevene opplever fysisk mobbing. I arbeidet med ny opplæringslov vurderer KD opplæringslovutvalgets forslag om å fastsette regler om når ansatte i skolen kan gripe inn fysisk mot elever og de rettslige rammene for dette.</p> <p>I desember 2018 ble det etablert en gruppe av kommuner og fylkeskommuner som skulle ta et lederansvar i arbeidet med å forebygge og håndtere utagerende oppførsel og vold i skolen. For å bistå kommunene ble det nedsatt en nasjonal referansegruppe. Oppgavene til lederkommunene er å finne frem til tiltak for å redusere vold og utagerende adferd i skolen og spre god praksis til resten av landet. Følgende kommuner deltar: Oslo kommune, Drammen kommune, Trondheim kommune, Kvam Kommune og Viken fylkeskommune. Planen var opprinnelig at arbeidet skulle vare ut 2020, men det er blitt forlenget ut 2021 på grunn av pandemien.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Buudir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
30.	JD	Gjennomføre dialoggrupper mot vold i asylmottak.	Ferdig	Det er avsatt midler til dette tiltaket i 2018 og 2019, og midler til ordningen med dialoggrupper ligger også til grunn for budsjettet i 2020. Formålet er å bidra til å redusere vold i og utenfor mottak og retter seg mot vanlige beboere, ikke personer med kjent voldsproblem. ATV som har utviklet konseptet for UDI, står for den faglige opplæringen og veiledningen av gruppeledere i mottak.
31.	JD	Gjennomføre opplæring for beboere i mottak om temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og unge, og seksuell helse.	Ferdig	Asylsøkere i mottak får opplæring i temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn, og seksuell helse som en del av 50 timers kultur og samfunnsopplæring. Opplæringen gis av kommunene som får refundert utgiftene etter faste satser.
32.	JD	Styrke den barnefaglige kompetansen i mottak.	Ferdig	Det er bevilget midler til dette tiltaket i 2018 og 2019.
33.	ALLE	Sørge for informasjon om nettrelaterte overgrep, samt opprette nettressurs med egne webkurs for foreldre, barn og profesjonelle aktører.	Påbegynt - løpende	<p>Den digitale læringsressursen Jeg Vet ble lansert i april 2018. <i>Jeg Vet</i> gir barn alderstilpasset og kvalitetssikret kunnskap om hva vold, mobbing og seksuelle overgrep er, hvilke rettigheter de har, og hvor de kan få hjelp. <i>Jeg Vet</i> inneholder også støttmateriell for lærere, f.eks. veiledninger som synliggjør de enkelte oppleggenes relevans opp mot rammeplan og læreplanmål, materiell for informasjon til foresatte og informasjon om hva du gjør dersom du er bekymret for et barn. Ressursen er utviklet i samarbeid med fagekspertise på områdene mobbing, vold og overgrep, og i samråd med Udir. <i>Jeg Vet</i> er åpent tilgjengelig for alle landets barnehager, grunnskoler og videregående skoler gjennom Salaby-plattformen.</p> <p>Foreldreveiledningsplattformen "Foreldrehverdag.no" som er utviklet av Bufdir omfatter temasider om barn og sosiale medier, og skjermbruk som skal hjelpe foreldre å håndtere utfordringer med barns digitale hverdag.</p> <p>BFD gir et øremerket tilskudd til organisasjonen Barnevakten. Barnevakten tilbyr skreddersydde opplegg for både elever og foreldre om barns digitale hverdag. Barnevakten besøker årlig over 350 skoler og møter om lag 50 000 elever og foreldre i barne- og ungdomsskoler i Norge.</p> <p>Ung.no er det offentlige informasjonskanal for ungdom. Temasidene nettveit og sosiale medier, og seksuelle overgrep inneholder mye informasjon om nettrelaterte overgrep. I 2018 gjennomførte ung.no en runde av kampanjekonseptet #Ikkegreit med midler fra JD. Kampanjen omhandlet nettrelaterte overgrep mot ungdom. I 2020 har artiklene fra kampanjen blitt oppdatert og fornyet.</p> <p>Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trådte i kraft høsten 2020 for trinnene 1-9 i grunnskolen og trinn 1 i videregående opplæring. De øvrige trinnene vil følge i 2021 og 2022. Læreplanverket omfatter det tverrfaglige temaet "Folkehelse og livsmestring" hvor temaer som mediebruk, seksualitet, mellommenneskelige relasjoner og å kunne sette grenser og respektere andres grenser inngår. De nye læreplanene omfatter kompetansemål på voldsfeltet, for eksempel følgende kompetansemål i samfunnsfag etter 4. trinn: Eleven skal kunne samtale om grenser knyttet til kropp, hva vold og seksuelle overgrep er, og hvor man kan få hjelp dersom man blir utsatt for vold og seksuelle overgrep. Barnehageeiere og skoleeiere har ansvar for at medarbeiderne har den nødvendige kompetansen for å gjøre gode vurderinger om bruk av digitale verktøy og gi barna opplæring i digitale ferdigheter, slik det er fastsatt i rammeplan for barnehagen og skolens læreplaner. Udir har utarbeidet en veileder med tydelige tilrådninger om forebygging, skjerming og håndtering av tilgang til alvorlig skadelig innhold gjennom digitale enheter som blir brukt i pedagogisk arbeid for barn i barnehage og elever på 1.-4. trinn. Veilederen gir også råd om egnede tiltak i situasjoner der et barn har vært utsatt for alvorlig skadelig innhold. Det vises også til det arbeidet JD leder vedrørende en strategi mot nettrelaterte overgrep.</p> <p>Nettrelaterte overgrep er omtalt på dinutvei.no, en nettside som driftes av NKVTS. NKVTS' veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner fra 2018 omtaler også nettovergrep/digital vold.</p> <p>Politiet lanserte i 2019 undervisningsopplegget «Delbart?» for ungdomsskoleelever for å forebygge deling av seksualiserte bilder. Undervisningsopplegget ble utviklet fordi dagens ungdom bruker mye tid på mobilen og bruker applikasjoner som legger til rette for bilder, video og deling. I 2020 ble «Delbart?» videreutviklet til til bruk overfor yngre barn og skal også kunne benyttes av lærere, helsepersonell, miljøarbeidere, mv. Informasjon til publikum finnes på politiet.no/delbart sammen med en veileder og film. Filmen er også tilgjengelig på Youtube med tittelen "Delbart undervisning".</p> <p>Politidirektoratet har inngått et tettere samarbeid med KS og Utdanningsdirektoratet angående informasjon til barn og unge, og bruk av PCer i skolen. Kripos var tilstede på årets digitale E-kommunekonferanse og informerte om «Delbart?» samt de forbyggende rådene og tiltakene som er utarbeidet for å bidra til tryggere undervisning og læring. Kampanjen «Ikke alle hemmeligheter skal holdes» retter seg mot barn, slik at barn skal tørre og si ifra om overgrep.</p> <p>Politets nettpatroljer veileder om trygg og god nettbruk og bidrar til et synlig politi som er tilgjengelig for folk på internett. Nettpatroljene lager også informasjonsmateriell som deles og sikrer tydelig lavterskeltilbud for (spesielt) barn og unge til å komme i kontakt med politiet. Politidirektøren og sjef for Kripos har forpliktet seg til videre forbyggende arbeid på feltet "trygg digital hverdag for barn og unge", etter Barneombudets høynivåmøte februar 2020. Kripos har utarbeidet forebyggende råd og tiltak som kan bidra til tryggere undervisning og læring på nett for lærere og elever. Dette er sendt politidistriktene og vil bli videreformidlet til skoleeiere gjennom politirådene. Informasjonen er også lagt ut på politiets nettsider</p>
34.	KD	Gjøre barnehagene og skolene bedre i stand til å informere barn og foreldre om nettveit og hvordan å avverge internettrelaterte overgrep.	Påbegynt - løpende	<p>Den såkalte fagfornyelsen, læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020, trådte i kraft høsten 2020 for 1.-9. trinn i grunnskolen og 1. trinn i videregående opplæring. De nye læreplanene omfatter kompetansemål både på voldsfeltet og når det gjelder digital dømmekraft. Skoleeiere har ansvar for at de ansatte har nødvendig kompetanse til å undervise om dette. Dubestemmer.no har en nettressurs om personvern, nettveit og digital dømmekraft for bruk i skolen, denne formidler blant annet kunnskap om uønskete hendelser og krenkelser på nett. Utdanningsdirektoratet har etablert flere kompetansepakker om digital samhandling, digitale ferdigheter og profesjonsfaglig digital kompetanse for lærere.</p> <p>Jf. også arbeidet med den digitale ressursen <i>Jeg Vet</i>, jf. omtale under tiltak 28 og 33.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				JD leder arbeidet med en strategi mot nettrelaterte overgrep, denne kan ha relevans for barnehager og skoler.
35.	BFD	Styrke tematikken om internettrelaterte overgrep i foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Regjeringen fremmet en strategi for foreldrestøtte i juni 2018. Tematikken internettrelaterte overgrep inngår blant tiltakene.
36.	BFD	Utredde hvordan krav til politiattest kan omfatte yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.	Ferdig	BFD har innhentet vurdering fra Bufdir om behovet for politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen. En interdepartemental arbeidsgruppe har deretter vurdert behovet for å foreslå nye hjemler samt endringer i eksisterende hjemler til å kreve politiattest. Arbeidsgruppens rapport har vært på høring. BFD arbeider med den videre oppfølgingen av saken i samråd med berørte departementer.
37.	BFD/ALLE	Utvikle en felles nasjonal kompetansestrategi om vold og overgrep.	Påbegynt	Bufdir fikk i 2018 i oppdrag å gjøre en innledende kartlegging som skal danne grunnlag for selve strategien. Hdir, Arbeids- og velferdsdirektoratet, UDI, Udir, POD, Kompetanse Norge og IMDi deltok i arbeidet, sammen med Bufdir. I tillegg ble kompetansesentre og kommuner involvert. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) gjennomførte en kartlegging av formelle føringer når det gjelder kompetanse om vold, overgrep og tverretattlig samhandling, samt strukturer for opplæring og kompetansehevingstiltak. Det ble også gjort en vurdering av hvilken kompetanse som er nødvendig i de ulike sektorenes tjenester (for at de skal kunne forebygge, avdekke og følge opp og etterforske vold og overgrep). Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse inngår i voldsbegrepet som er lagt til grunn i kartleggingen. Det ble også utarbeidet egne sektorrapporter. Direktoratene har levert en omfattende kartlegging og analyse og anbefalinger til strategien til departementene som skal vurdere hvordan det videre arbeidet skal organiseres og gjennomføres.
38.	KD	Fremme forslag om en felles rammeplan for de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene der kunnskap om vold og overgrep er blant temaene som skal inngå.	Ferdig	KD fastsatte 6. september 2017 forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanning. I forskriften § 2 <i>Felles læringsutbytte</i> står det at kandidatene, etter fullført helse- og sosialfagutdanning skal ha kunnskap om sosiale og helsemessige problemer inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus- og sosioøkonomiske problemer og kunne identifisere og følge opp mennesker med slike utfordringer. Kandidaten skal også kunne sette inn nødvendige tiltak og/eller behandling, eller henvise videre ved behov.
39.	BFD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i familievernet.	Påbegynt - løpende	Bufdir arbeider med å videreutvikle familieverntjenestens tilbud til familier med voldsproblematikk. I 2020 er det igangsatt og fulgt opp aktiviteter som skal understøtte og stimulere fagutviklingsarbeidet på vold i nære relasjoner i familievernet. Dette er gjort i tråd med vedtatt fagutviklingsplan for familievernets arbeid med prioriterte områder. I regi av spisskompetansemiljøet på vold i nære relasjoner og høykonflikt, og regionale ressursmiljøer er det arrangert lokale samlinger for dette arbeidet, med fokus på bevisstgjøring av de enkelte kontorenes arbeid/møte med vold, og utvikling av systematisk fagutviklingsarbeid i lokal ledelse og lokale forhold. I 2019 ble det pilotert grunnkurs i arbeid med vold for nyansatte i Bufetat region Vest. Evalueringen av kurset var positiv, og viste et behov for denne formen for kompetanseheving i tjenesten. I 2020 er det gjennomført regionalt grunnkurs i avdekking og håndtering av vold (særlig rettet mot nyansatte og terapeuter med mindre erfaring) i region Øst. Strukturer for varig videreføring av kurset vil vurderes. På oppdrag fra Bufdir har NOVA gjennomført et forskningsprosjekt om familievernets voldsarbeid. Rapporten " Truffet av volden – familievernets arbeid med vold i nære relasjoner " ble ferdigstilt og lansert i 2020. Som en del av arbeidet med å utforske og utvikle tjenestens arbeid med unge med aggresjons- og voldsproblematikk, og deres familier, prøves metoden "Funksjonell familierapi" (FFT) ut i tjenesten i perioden 2018 – 2022. Utprøvingen gjennomføres i Bufetat region Sør. I 2020 ble det gjennomført opplæring i metodikken Enkel og effektiv aggresjonskontroll (EEA) i alle regioner. Dette er gjennomført i tett samarbeid mellom spisskompetansemiljøet om vold og høykonflikt og ATV. Målet med opplæringen er å heve behandlingskompetansen på arbeid med vold i tjenesten. Opplæringen er fulgt opp med videomøter og veiledning fra SKM vold og høykonflikt, der de særlig jobber med utprøving og erfaringsutveksling. Vold er løpende tema på fagmøter på de ulike enhetene. Familievernet ble i 2017 styrket med 4 mill. kroner til å øke kompetansen på vold. I tillegg er kapasiteten i familieverntjenesten styrket både i 2017, 2018 og 2019 med til sammen nærmere 90 mill. kroner.
40.	BFD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i barnevernet.	Påbegynt - løpende	Bufdir startet høsten 2017 opp tilbudet "Tjenestestøtteprogrammet" til de kommunale barneverntjenestene. Traumeperspektivet er bærende i dette programmet som treffer samtlige ansatte i deltagende tjenester. Til grunn for traumeperspektivet ligger kunnskap om moderne traumepsykologi. Programmet skal gi ansatte et godt grunnlag for å møte utsatte barn og unge og deres familier på en traumesensitiv måte. I 2019 deltok 421 ansatte fordelt på 30 tjenester og 74 kommuner, og i 2020 var 23 tjenester med til sammen om lag 400 ansatte tatt opp i programmet. Deres fullføring av programmet trekker ut i 2021 som følge av pandemisituasjonen. Samtidig vil programmet ta inn nye barnevernstjenester i 2021, og konkret deltakelse er under avklaring. Fokusområder for programmet vil i 2021 være digital tilpasning og økt bærekraft i tiltaket, med sikte på varige endringer i tjenestenes praksis etter deltakelse.

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>I Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning inngår kompetanse om vold og overgrep i retningslinjene jf. læringsutbytte for kompetanseområdet barnevernsfaglig kompetanse. I tråd med forskriftens §18 ble retningslinjen implementert i alle barnevernspedagogutdanninger fra og med studieåret 2020/2021.</p> <p>Det pågår et større forskningsprosjekt om barnevernets arbeid med vold i nære relasjoner. Resultatene vil legges til grunn for videre arbeid innen kompetanseheving og tjenesteutvikling. Prosjektet gjennomføres som et samarbeid mellom forskere ved NOVA/NKVTS/NTNU. Dette omfatter en kunnskapsoversikt om temaet, en studie av tjenestens arbeid i saker med vold og overgrep, en brukerstudie (barn og foreldre) og anbefalinger for tjenestens arbeid. En gjennomgang av foreliggende forskning om temaet ble publisert av NTNU våren 2020. Studien ble i 2020 utvidet med en egen del om barnevernets arbeid med vold og overgrep under Covid 19-pandemien, som publiseres i februar 2021</p>
41.	JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i politiet og domstolene.	Påbegynt - løpende	<p>Som del av "Etterforskningsløftet" er det etablert et fag – og forvaltningsapparat for å sikre en kunnskapsbasert fagutvikling innenfor etterforskning. Apparatet ble igangsatt januar 2019. Prosjekt "Politiarbeid på stedet" ble sluttført ved årsskiftet 2018/2019. Videre ble den årlige konferansen om vold i nære relasjoner avholdt ved Kripos januar 2019. Politihøgskolen har styrket sin kapasitet innenfor etter- og videreutdanningen rettet mot vold og seksuelle overgrep, tilsvarende 1 stillingshjemmel.</p> <p>Både introduksjonsprogrammene for dommere og dommerfullmektiger og de årlige dommerseminarene hvor i overkant av 92 % av dommerne deltar, har en generell tilnærming til dommerrollen. Det avholdes ikke kurs o.l. spesifikt rettet mot vold og overgrep. Temaet berøres derimot gjennom filmer som vises og gjennom diskusjoner til mer generelle temaer som f.eks. bevisvurdering, vitnepsykologi, ivaretagelse av særlig sårbare vitner/ofre. I 2018 var seksuelle overgrep på nett, barnevernssaker og samtaler med barn temaer på de regionale dommerseminarene. Det er utviklet en digital veileder for foreldretvister og en for samtaler med barn.</p>
42.	KD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i barnehager og i skoler.	Påbegynt - løpende	<p>Regjeringen har sørget for at flere profesjonsutdanninger inkluderer emner relatert til vold og overgrep slik at studentene får en grunnleggende kompetanse om dette. Fra høsten 2016 gjelder dette lærerutdanningene, inkludert barnehagelærerutdanningen, og fra høsten 2017 gjelder dette de nye femårige grunnskolelærerutdanningene. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ble i 2016 tildelt midler for å utvikle et opplegg for samvirke mellom ulike utdanninger om temaet vold og overgrep, og for å opprette en nettside for å gjøre innhold tilgjengelig. I 2019 ble det bevilget 0,8 mill. kroner til USN for å videreføre satsingen, og samme beløp ble bevilget for 2020. Undervisningsoppleggene som nå utvikles, skal kunne tas i bruk av andre universiteter og høyskoler. Regjeringen ønsker å spre de gode, tverrprofesjonelle oppleggene til alle utdanningsinstitusjonene slik at studenter innen flere studieretninger og profesjoner får bedre innsikt i hverandres ansvarsområder og kompetanse og slik at studentene får trening i å gjenkjenne og håndtere vold og overgrep mot barn.</p> <p>Temaet vold og overgrep er inkludert i revidert kompetansestrategi for barnehagen, som ble lagt frem høsten 2017. KDs kompetansemidler på barnehagefeltet inngår i en regional modell som legger opp til at midlene skal være bedre tilpasset lokale behov, og det er dermed opp til barnehageeiere, både kommunale og private, hvilke temaer det skal gis kompetanseheving i. BFDs utvikling av og tilbud om de digitale ressursene Snakke sammen og Jeg vet vil kunne bidra til økt kompetanse. Innføring av skjerpet pedagognorm for barnehagen trådte i kraft 1. august 2018. Normen skal sikre at barnehagen har minst én pedagogisk leder per sju barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. En høyere andel pedagoger vil i seg selv føre til kompetanseheving blant barnehagepersonalet.</p> <p>Innenfor grunnopplæringen har KD i oppfølgingen av Meld. St. 21 (2016-2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen innført en desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen. Ordningen innebærer at statlige kompetansemidler skal være bedre tilpasset lokale behov, og det er dermed opp til skoleeierne hvilke temaer det skal gis kompetanseheving i. BFDs utvikling av og tilbud om Snakke sammen og Jeg vet vil kunne bidra til økt kompetanse. Alle fylker har etablert samarbeidsfora for kompetanseutvikling der kommuner, fylkeskommunen, universitet, høyskoler og statsforvalter er med. Innføringen høsten 2020 av det nye læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 innebærer nye læreplaner og tverrgående temaer, blant annet Folkehelse og livsmestring, og skoleeier er ansvarlig for at de ansatte får nødvendig kompetanse til å undervise etter det nye læreplanverket.</p> <p>Tiltaket sees også i sammenheng med tiltak 28 og 45 (utvikling av Snakke sammen og Jeg Vet) og tiltak 37 (Utvikle en felles nasjonal kompetansestrategi om vold og overgrep).</p> <p>I revidert nasjonalt budsjett 2020 er det bevilget 5 mill. kroner til Stine Sofie barnehagepakke. Dette er et kursopplegg som skal sikre handlingskompetanse i barnehagene ved bekymring for barn</p>
43.	KD/JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i asylmottak samt ansatte i kommunene som arbeider med integrering og kvalifisering av flyktninger og innvandrere.	Påbegynt - løpende	<p>RVTS gjennomførte i 2018 kompetanseutviklingsprogrammet «Et godt midlertidig hjem» for alle ansatte på mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Mottakene har rapportert om at dette har bidratt til ytterligere kompetanseheving, og at de håndterer uro og konflikter på en bedre måte.</p> <p>RVTSene tilbyr, som del av sin ordinære virksomhet, kompetansestøtte til utlendingsmyndigheter, mottak for flyktninger og asylsøkere, kommunale tjenester som arbeider med bosatte flyktninger (særlig enslige mindreårige flyktninger), kommunale tjenester som arbeider med forebygging av æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, negativ sosial kontroll og menneskehandel, og ideelle organisasjoner som arbeider med flyktninger.</p> <p>I regi av IMDi er det igangsatt flere tiltak for å styrke kompetansen om vold og overgrep i skolesammenheng (minoritetsrådgivere) og i kommunene. Blant annet var dette tema for IMDi Fagverksteder i 2019, som er et opplæringstilbud for programrådgivere som jobber i introduksjonsprogrammet, veiledere i NAV og lærere i Voksenopplæringene.</p> <p>Ordningen med minoritetsrådgivere, som gir råd og veiledning til utsatte elever på utvalgte skoler, er i perioden 2018-2020 styrket fra 26 til 49 rådgivere, og i 2021 styrkes ordningen med ytterligere 10 rådgivere, hvor flere vil bli utplassert på ungdomsskoler. Det er nå minoritetsrådgivere tilstede i alle landets fylker. Fra januar 2021 har IMDi på plass et fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (med 5 minoritetsrådgivere), en ny veiledningstjeneste for ansatte på skoler som ikke har minoritetsrådgiver, ansatte i flyktingtjenester, NAV, voksenopplæringsinstitusjoner og andre hjelpetjenester. IMDi lanserte i 2019 nettportalen NORA om negativ sosial kontroll for ungdom og ansatte i hjelpeapparatet, og relevant informasjonsmateriell er oppdatert. Blant annet er NKVTS sin digitale veiviser om kjønnslemlestelse oversatt til flere språk og Kompetanse Norges lærerveiledning "Retten til å bestemme over eget liv. En læringsressurs for nykomne innvandrere om negativ sosial kontroll, vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse" er oppdatert og digitalisert, og deltakerheftet er tilgjengelig på totalt 24 språk.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				Integreringsstrategien (2019-2022) har også tiltak som vil bidra til styrket kompetanse blant ansatte i kommunene som jobber med integrering. IMDi og Kompetanse Norge samarbeider om utvikling av standardiserte moduler for deltakere i introduksjonsprogram. I modulen "Livsmestring" inngår temaer som vold og voldsforebygging, negativ sosial kontroll og roller i familien. Modulene var klare til implementering den 1.1.2021, samtidig som ny integreringslov trådte i kraft.
44.	HOD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i helse- og omsorgstjenesten.	Påbegynt - løpende	<p>RVTSene ble i 2017 styrket med 1 mill. kroner pr. senter for å heve kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn. Midlene benyttes noe ulikt i regionene ut fra lokale behov. Sentrene har blant annet jobbet systematisk med økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn gjennom langsgående kompetansehevingsprogrammer og støtte til utvikling av kommunale handlingsplaner. Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen har stått sentralt i arbeidet. Deler av midlene har også gått til videreutvikling av kunnskaps- og øvingsportalen <i>Snakke sammen</i>, og flere øvelser er spesifikt utviklet for helsetjenesten. E-kurs fra RVTS Nord "Vold og seksuelle overgrep mot barn" er integrert som en viktig kunnskapsdel i <i>Snakke sammen</i>.</p> <p>RVTSene ble i 2017 styrket med 1 mill. kroner per senter for å arbeide for bedre behandlingstilbud til overgripere. Midlene har bidratt til å heve tjenestenes kompetanse når det gjelder barn og unge med skadelig seksuell atferd. RVTSene har blant annet samarbeidet med Ressursenhet V27 ved Betanien sykehus om spredning av AIM-verktøyene (verktøy for utredning, risikovurdering og behandling/andre intervensjoner). Det er også blitt utviklet en øvingsmodul om problematikken i nettverktøyet <i>Snakke sammen</i>. I 2019 arrangerte RVTSene en nasjonal konferanse i samarbeid med Redd Barna, barnehusene og V27: "De er alle barn". Deler av midlene er også nyttet til å styrke arbeidet med bedre behandlingstilbud til voksne.</p> <p>Når det gjelder sinnemestring, er det satset for å inkludere familievernet, kriminalomsorgen og rusinstitusjoner som deltakere i programmet sammen med kommunale tjenester. Etter innføring av pakkeforløp i spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og rus opplever RVTS økt behov for sentrenes kompetanse, spesielt innen vurdering av voldsrisiko. Videre har RVTSene siden 2017 samarbeidet med de regionale kompetansesentrene på rusfeltet (KoRus) om utvikling av kunnskapsmoduler på området rus og vold, for bruk i spesialisthelsetjenesten og kommunene. Implementeringsarbeid vil pågå i 2021 (se ytterligere rapportering under tiltak 66).</p> <p>I 2021 tildeles RVTSene ytterligere midler (totalt 5 mill. kr) øremerket arbeid med kompetanseheving innen ulike tjenester om barn og unge med voldsproblematikk eller skadelig seksuell atferd. Helsedirektoratet og RVTSene planlegger et møte våren 2021 for å se helhetlig på de ulike innsatser og øremerkinger.</p> <p>NKVTS viderefører tiltak for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a. i samarbeid med RVTSene og det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell adferd) / Helse Vest / RHF. NKVTS oppsummerte i 2019 kunnskapen fra den forskningen senteret til da hadde gjort på området. I mai 2019 lanserte senteret også, sammen med FHI og RVTS, en kunnskapsoppsummering av behandlingstiltak for utsatte for, og utøvere av vold og overgrep. I tråd med anbefalingene fra dette arbeidet har NKVTS bedt FHI om å videreføre samarbeidet gjennom en oppsummering av forskningen om behandling av personer som utøver vold i nære relasjoner generelt, og barn spesielt. Det ble i 2019 også levert et doktorgradsarbeid fra prosjektet «Seksuelle krenkelsers i nære relasjoner – et utøverperspektiv» som var en del av Voldsprogrammet 2014–2019. I 2020 har senteret utarbeidet en rapport med innspill til HelseDirektoratets pågående arbeid for utvikling av en overordnet strategi for helhetlig og planmessig utvikling av arbeidet rettet mot voldsutøvere og overgripere. Senteret har også jobbet med en strategi for videre forskning og aktiviteter. Det jobbes også med å etablere et eget forskningsnettverk for utøverforskning.</p> <p>NKVTS lanserte i oktober 2018 Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. Her er "Håndbok for helse- og omsorgspersonell ved mistanke om barnemishandling" nå integrert. Etter lanseringen er det jobbet med løpende oppdatering, promotering og implementering av veilederen.</p>
45.	BFD / HOD	Utvikle et nasjonalt opplæringsprogram for kommunene i å samtale med barn og unge om vold og overgrep.	Ferdig	<p>Opplæringsverktøyet <i>Snakke sammen</i> ble lansert i april 2018. <i>Snakke sammen</i> er en digital kunnskaps- og øvingsportal som skal gjøre voksne tryggere når de skal ta opp viktige temaer med barn de er bekymret for. Kjerneinnholdet i <i>Snakke sammen</i> er et nyutviklet simuleringsspill som skal gi praktisk øving og samtalehjelp til å snakke med barn og unge om vanskelige temaer. En plan for implementering av verktøyet i kommunene er utarbeidet og følges opp. Det er gjennomført en pilotering av <i>Snakke sammen</i> i barnehager i alle regionene, i regi av RVTSene. RVTS Øst har en koordinerende og samlende funksjon i utviklings- og implementeringsarbeidet. Implementeringen av <i>Snakke sammen</i> og av læringsressursen <i>Jeg Vet</i> skal samkjøres der dette er hensiktsmessig.</p> <p>I 2020 har RVTSene iverksatt og fulgt opp aktiviteter for å implementere <i>Snakke sammen</i> i relevante sektorer. En oppdatert versjon av <i>Snakke sammen</i> ble tilgjengelig våren 2020, med reviderte tekniske løsninger, design og innhold. I tillegg til å spre kjennskap til <i>Snakke sammen</i> gjennom etablerte kommunikasjonskanaler, er det gjort systematisk implementering med målsetting om å spre <i>Snakke sammen</i> i kommuner gjennom utvalgte piloter i barnehage, skole og helsetjeneste. Tall viser at bruken av <i>Snakke sammen</i> økte kraftig i 2020, og det vurderes at dette er en konsekvens av pandemien og det økte fokuset på psykososialt beredskap i kommunene.</p> <p>I videreutvikling av <i>Snakke sammen</i> i 2021 skal barns stemmer og erfaringer løftes, samt tilrettelegges for økt selvstendighet i bruk av ressursen for målgruppen.</p> <p>RVTS leverte i 2019 en egen rapport om arbeidet med å gjøre SNAKKE relevant og tilpasset samiske miljøer, med anbefalinger om oppfølgingspunkter. RVTSene har avklart videre oppfølging av anbefalingene, og følger opp dette arbeidet i 2021.</p> <p>Bufdir har igangsatt forskning for å få mer kunnskap om hvordan igangsatte implementeringsaktiviteter «treffer», hvordan ressursene oppleves og tas i bruk av målgruppen. Forskningsprosjektet gjennomføres av FAFO. I 2020 styrkes arbeidet med å drifte, sikre bruk av og videreutvikle opplæringsprogrammet <i>Snakke sammen</i> og nettressursen <i>Jeg Vet</i> i kommunene. Midlene skal blant annet gå til en koordinatørstilling ved hver av de fem RVTSene. Arbeidet videreføres i 2021.</p>
46.	ALLE	Gi bedre informasjon om vold og overgrep til befolkningen generelt og til særskilte grupper.	Påbegynt - løpende	<p>BFD/Bufdir har et særskilt ansvar for å bidra til at barn får informasjon om vold og overgrep og er godt kjent med sine rettigheter. Bufdir gjør i hovedsak dette gjennom Ung.no, Foreldrehverdag.no, <i>Snakke sammen</i> og <i>Jeg Vet</i>, se omtale under tiltak 33. Ung.no har egne temasider om vold og seksuelle overgrep med informasjon til ungdom mellom 13-20 år. Høsten 2020, i forbindelse med koronanedstengningen, hadde ung.no en kampanje rettet mot ungdom som opplever vold hjemme. I kampanjen ble artiklene Opplever du vold hjemme? Er det vanskelig å være hjemme? og Mye alkohol og rus hjemme? promotert i sosiale medier. Foreldrehverdag, som retter seg mot foreldre, har utarbeidet en ny artikkel om "Når du blir sint" som skal bidra til å forebygge og henvise til hjelpetiltak. Temaet om vold og overgrep er også tatt opp i en episode av podkasten "Pappahverdag". På nettsiden er det henvist til nettressursen "Littsint" - en veileder til foreldre om sinnemestring.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>TryggEst har utviklet en brosjyre, "Du har rett til å være trygg", om vold og overgrep, med sårbare og/eller risikoutsatte voksne som målgruppe. Brosjyren skal gi informasjon om hvordan forstå vold og overgrep og hvordan du kan få hjelp. Brosjyren finnes på ni ulike språk.</p> <p>Buudir lanserte før jul 2020 en kampanje i en rekke medier med budskap om at hvis du ikke er trygg i ditt eget hjem, gjelder ikke rådet om å holde seg hjemme. Det vises blant annet til nettstedet dinutvei.no med tekster på flere språk om at krisesentertilbudet er åpent og trygt å bruke under pandemien.</p> <p>KD: Rammeplanen for barnehagen er blitt tydeligere på det å lære barn om grenser for egen kropp. BFD/Buudirs digitale ressurs <i>Jeg vet</i> for opplæring i barnehager og skoler vil kunne inngå som et tilbud til barnehager og skoler. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trådte i kraft høsten 2020 med nye læreplaner i de fleste fag og innføring av det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring som omfatter fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn. Nye læreplaner ble tatt i bruk trinnvis fra skolestart i 2020. På Udirs hjemmesider kan man lese mer om fagfornyelsen.</p> <p>JD: Dinutvei.no, nettportalen om vold i nære relasjoner og voldtekt, inneholder oppdatert og kvalitetssikret informasjon til utsatte, pårørende, utøvere og hjelpeapparat om vold i nære relasjoner og voldtekt. Oppdraget med å utvikle og drifte nettportalen er gitt NKVTS. Informasjon legges tilgjengelig for innbyggerne på www.politi.no. Kampanjen "Hvor lite skal du finne deg i", ble lansert i 2015, relansert i 2016, og har i pandemiperioden igjen vært fremme i sosiale medier. Støttesentrene for kriminalitetsutsatte sørger for informasjon og veiledning for personer utsatt for vold og overgrep, og har også blant annet utarbeidet informasjonsbrosjyrer på ulike språk. Politidistriktene har opprettet funksjon som radikaliseringskontakt og/eller mangfoldskoordinator, som jobber med oppsøkende og forebyggende arbeid rettet mot minoritetsbefolkningen. Kontaktene arbeider aktivt for å sikre informasjon og samarbeid med minoritetsbefolkningen og har en viktig rolle i å etablere kontakt og bidra til å skape trygghet også i andre kulturer. Politiets konsultasjonsteam er tilgjengelig for lærere, barnehagepersonell og barnevern. Det kan tas kontakt å få råd om håndtering av problemstillinger som for eksempel knyttes til mottatt informasjon, eller observert endring i barns oppførsel.</p> <p>HOD: Hdir oppdaterer løpende nettsiden "helsedir.no" som retter seg mot helse- og omsorgspersonell og nettsiden "helsenorge.no", som retter seg mot befolkningen. NKVTS og RVTSene benytter internett og sosiale medier for å nå ut til befolkningen og særskilte grupper. Sentrene samarbeider om hensiktsmessig formidling rundt ulike temaer. På bakgrunn av Redd Barnas rapport "Hjelpelinje for personer med seksuelle følelser for barn" har Hdir i 2020 etablert hjelpetiltak for de som er redde for å begå overgrep: detfinneshjelp.no.</p> <p>I forbindelse med Covid-19 ble informasjon om vold og overgrep på nettsidene gjennomgått og oppdatert. Det ble utarbeidet informasjon til helsepersonell, barnehagepersonell og lærere m.fl. om utsatte grupper, og gitt egne råd til sårbare grupper, hvor vold og overgrep ble tematisert. Det samarbeides tett med kompetansetilbydere og bruker- og pårørende organisasjonene for å innhente og dele informasjon under pandemien. Blant annet har NKVTS publisert råd til sårbare barn og voksne på 15 ulike språk, og RVTSene har videreutviklet nettressursene psykososialberedskap.no for å ivareta særskilte forhold ved pandemi. Ressursen gir informasjon og tjenestestøtte, og kan brukes til opplæring. Hdir har hatt kampanjer i sosiale kanaler om vold i nære relasjoner med filmer om avvergingsplikten og DinUtvei på flere språk.</p> <p>Nettsiden Zanzu.no driftes av Hdir og tilbyr informasjon til personer med kort botid i Norge om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, herunder om vold i nære relasjoner og hvor man kan søke hjelp. Nettsiden inneholder en del bilder og teksten er skrevet på enkel norsk, men er også oversatt til åtte språk.</p>
47.	ALLE	Utredde videre forskningsbehov, og utarbeide en plan for mer forskning på vold i nære relasjoner generelt, og vold og overgrep mot barn, eldre og sårbare grupper spesielt.	Påbegynt - løpende	<p>Buudir fikk i 2020 i oppdrag å gjennomføre en kartlegging av 1) foreliggende forskning på feltet og 2) prioriterte kunnskapsbehov. FHI har på oppdrag fra Buudir kartlagt norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold og overgrep. Kompetansesentre, relevante forskningsinstitusjoner, relevante direktorater og frivillige aktører ble invitert til å bidra med forslag til prioriterte kunnskapsbehov. Forslag om prioriteringer for fremtidig forskning er oversendt BFD.</p> <p>BFD har i brev av 7. januar 2021 anmodet om at departementene med underliggende direktorater gjør seg godt kjent med anbefalingene og tar høyde for prioriterte forskningsbehov i sine respektive forskningsinnsatser og FOU-planer fremover.</p>
48.	JD	Videreføre forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner utover den nåværende femårsperioden (2014–2019).	Påbegynt - løpende	En ny femårig programperiode (2019–2024) startet opp høsten 2019 og utføres av NKVTS og NOVA .
49.	HOD	Styrke forskning på vold og overgrep gjennom Forskningsrådets HELSEVEL program.	Ferdig	<p>I 2017 ble det startet opp tre forskningsprosjekter som møter kunnskapsbehov som er relevante for opptappingsplanen gjennom HELSEVEL. Det første prosjektet gjelder overgrep mot eldre i sykehjem, der målet med prosjektet er å øke oppmerksomheten på overgrep mot eldre i sykehjem og gjennom kunnskap om omfang og mekanismer bidra til å eliminere misbruk og neglisjering. Det neste prosjektet gjelder helsetjenester for jenter og kvinner utsatt for kjønnslemlestelse. Målet med prosjektet er å få kunnskap om hvordan helsetjenestene kan tilpasses behovene for fysiske og psykiske helsetjenester blant innvandrerkvinner som har vært gjennom kjønnslemlestelse. Det siste prosjektet om samhandling mellom statlig og kommunalt barnevern har som målsetting å tilpasse, implementere og analysere effektene av et overførings- og forebyggingsprogram for barn som er i overgangen mellom ulike deler av barnevernstjenestene.</p> <p>Programstyret for helseforskningsprogrammene inkl HELSEVEL er nå nedlagt. Alle helseforskningsprogrammene er lagt inn i det nye porteføljestyret HELSE.</p>
50.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i samiske områder.	Påbegynt - løpende	JD har i samarbeid med Sametinget iverksatte flere tiltak for å styrke forskning om, og forebygging av, vold og overgrep i samiske samfunn. I 2017 ble forskningsrapporten «Om du tør å spørre, tør folk å svare» lansert. I prosjektet kartla NKVTS hjelpeapparatets og politiets erfaringer med vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Et hovedfunn i samtalen med tjenestepersonene var at det kan eksistere særlige utfordringer i møtet med brukere med samisk bakgrunn, spesielt ved tabubelagte temaer som vold og overgrep. Dette ble knyttet opp mot viktigheten av - og ofte mangelen på - samisk språk og kulturkompetanse hos politi og hjelpeapparat.

Kommentert [VMR1]: Trenger ikke å oppdateres i denne runden, men det kan gjerne noteres til neste runde; er det ingen nye prosjekter innenfor porteføljestyret HELSE som er relevante å nevne her? Alt trenger ikke å listes opp, men det kan tas inn en generell setning dersom vi vet at det er forskning på tematikken. Blir rart å bare skulle rapportere på Helsevel, når det ikke lenger eksisterer.

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Buudir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>I 2018 ble det satt av 500 000 kroner til et forprosjekt for videre forskning på temaet vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Forskningen er videreført og styrket i ny programperiode for forskningsprogram om vold i nære relasjoner (2019-2024). I tillegg har JD bevilget midler til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Midlene fordeles etter dialog med Sametinget om hvilke tiltak som skal gis prioritet. Blant annet har Norske reindriftssamers landsforbund (NRL) fått midler til et eget prosjekt.</p> <p>I 2016/2017 gjennomførte Nordland politidistrikt en bred etterforskning av overgrepssakene i Tysfjord kommune og politidistriktet utarbeidet en egen rapport om etterforskningsarbeidet. Rapporten beskriver blant annet hvordan manglende kompetanse innen samisk språk og kultur var en utfordring for politiet i etterforskningen av overgrepssakene, og at politiet derfor kontaktet kompetansemiljøer som Arran og SANKS for å innhente nødvendig kompetanse.</p> <p>Det er gjennomført et særskilt prosjekt for å følge opp overgrepssakene i Tysfjord. Prosjektet Jasska - trygghet har fem delprosjekter som omfatter både håndtering av overgrepssakene og forebyggende tiltak. KMD bevilget til sammen 9,9 mill. kroner frem til 2020 til gjennomføring av prosjektet 2,4 mill. kroner er til delprosjektet om tillitsbygging.</p> <p>NKVTS, RVTS Nord og RVTS Midt jobber særskilt med kunnskap om vold og overgrep i samiske områder. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen og kunnskap om samisk språk og kultur i tjenesteapparateter særlige innsatsområder for RVTS Nord og Midt, og sentrene samarbeider blant annet tett med SANKS.</p> <p>HOD bevilger midler til Senter for samisk helseforskning. Bevilgningen for 2020 er 6,2 mill. kroner. Senteret har gjennomført to større befolkningsundersøkelser (SAMINOR-undersøkelsene). SAMINOR 2-studien viste at den samiske befolkningen er mer utsatt for vold enn den øvrige befolkningen. Det skal gjennomføres en ny, større SAMINOR-studie (SAMINOR 3) i 2021–22, hvor både nord-samiske, lule-samiske og sør-samiske områder inkluderes. Vold blir et viktig tema i denne undersøkelsen.</p> <p>Bufdir jobber med å styrke samiske kompetanse ved krisesentrene i nord. Dette inngår i føringene til RVTSene i 2020 og 2021. Krisesentrene i Bodø og Alta har fått midler til utvikling av informasjonsmateriell på samiske språk. I utviklingsprosjekt i Karasjok har det i 2020 vært jobbet med å gjenopprette/s styrke samisk krise- og incestsenter, og Bufdir bistår med midler og prosjektbistand. Regionalt samisk kompetansesenter RESAK skal i 2021 videreutvikles til et nasjonalt, samisk kompetansesenter for familievern, barnevern og krisesentertilbud, og styrking av krisesentertilbudet i indre Finnmark vil inngå i arbeidet.</p>
51.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i befolkningen med innvandringsbakgrunn.	Påbegynt - løpende	<p>NKVTS har, på oppdrag fra BFD, gjennomført en omfangsstudie om vold og overgrep mot barn, hvor barn med innvandringsbakgrunn inngår. Studien ble lansert i oktober 2019.</p> <p>Voldsforskningsprogrammet ved NKVTS og NOVA har fått 6 mill. kroner årlig fra KD i perioden 2017-2019 for å for å innlemme forskningsprosjekter om temaene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. NOVA får 2 mill. kroner årlig og NKVTS 1,226 mill. kroner årlig i perioden 2020-2021. Alle RVTSene arbeider med dette og fokuserer på kultursensitivitet i sin undervisning. RVTS Øst har lansert siden "rettentil.no", et e-læringsverktøy for de som møter unge som er utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. RVTSene har også jobbet med tematikken i forbindelse med sentrenes innsats knyttet til kommunale handlingsplaner på voldsfeltet, se rapportering tiltak 7. IMDi har etablert nettportalen Nora, om negativ sosial kontroll og tvang, som har både ungdom og ansatte i hjelpeapparatet som målgruppe.</p> <p>I forbindelse med Covid-19 har Helsedirektoratet samarbeidet tett med relevante kompetansemiljøer og bruker- og pårørendeorganisasjoner for å innhente og spre informasjon. Blant annet har NKVTS publisert råd til sårbare barn og voksne på 15 ulike språk. Hdir har også hatt kampanjer i sosiale kanaler om vold i nære relasjoner med filmer om avvergingsplikten og DinUtvei på flere språk.</p>
52.	JD	Gjennomføre en ny omfangsundersøkelse om vold i nære relasjoner som en del av forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner.	Påbegynt	Planlagt gjennomført av NKVTS som del av den nye perioden for forskningsprogrammet (2019-2024)
53.	HOD	Vurdere regulering av barns mulighet til å delta i forskning om sensitive temaer.	Ferdig	Forskriftsendring er gjennomført.
54.	JD (alle)	Øke kunnskapen om norske barns internettbruk ved å delta i internasjonal datainnsamling om risiko og trygghet for barn på internett (EU-Kids Online undersøkelsen 2017), og sørge for forskning og analyser av tematikken ved hjelp av relevante FoU-miljøer.	Påbegynt - løpende	<p>I EU-Kids Online-prosjektet ser Universitetet i Oslo (UiO) på norske barns håndtering av risiko på internett. Det er gitt midler til datainnsamling og påfølgende analyser i perioden 2018 - 2021. basert på tiltak 55. Det er gitt ut flere rapporter i tilknytning til prosjektet og det arrangeres ulike aktiviteter gjennom FoU-nettverk. Mer informasjon på nettsidene EU Kids Online IV - Institutt for medier og kommunikasjon (uio.no). I forbindelse med utarbeidelsen av strategi mot internetrelaterte overgrep er behovet for forskningsbasert kunnskap og kompetanse understreket. Det er bl.a. viktig med analyser om hvordan barn skal få hjelp av voksne når de opplever noe ubehagelig på internett, hvilken rolle internett spiller som arena for seksuell utforskning, og for selvsykdom og selvmord.</p> <p>NOVA gjennomfører i perioden 2019-2024 et prosjekt om internetrelaterte seksuelle overgrep mot barn og unge med mål om å sikre oppdatert og løpende forskning (4 mill. kroner). Prosjektet skal bl.a. bidra til bedre begrepsfesting og fenomenforståelse og forståelse av dynamikken mellom utøvere og utsatte. Det er tidligere gjennomført et prosjekt ved NOVA i 2018 om nettovergrep mot barn i Norge 2015-2017 basert på foreliggende forskning, gjennomgang av tips mottatt av Kripos samt kartlegging av politiet og tjenesteleverandørers erfaringer.</p> <p>En større utlysning av forskningsmidler (totalt 8,5 mill. kr) gjennomføres i 2021. Målet er å øke kunnskapen om gjerningspersoner, fornærmede og arena for seksuelle overgrep mot barn og unge, med hovedvekt på overgrep som skjer på internett. Dette er for å sikre god fenomenforståelse og gi bedre grunnlag for forebygging og reaksjon mot slik kriminalitet.</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
55.	ALLE	Legge til rette for at ny forskningsbasert kunnskap om barns internettbruk benyttes i relevant politikktutvikling.	Påbegynt - løpende	I oppfølging av strategi mot internettrelaterte overgrep legges det opp til inkludering av forskningsbaserte vurderinger i utvikling av innsatsen. Dette bygger på de ulike forskningsprosjektene som er igangsatt ved UiO/Institutt for kommunikasjon og medier, OsloMet/NOVA og på det kommende utlyste FoU-prosjektet ved JD (jf. tiltak 54). Disse prosjektene vil bidra til utvikling av politikk og tiltak. Universitetet i Oslo har utarbeidet rapporten «Norske barns håndtering av risiko på internett. Grunnlag for FoU-aktiviteter og forskernettverk». Prosjektet etablerte et grunnlag for analysesamarbeid mellom forskermiljøer som har kunnskap om tematikken barn, unge og internett som vil følges opp gjennom strategien mot internettrelaterte overgrep.
56.	ALLE	Videreføre arbeidet med å bedre statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet.	Påbegynt - løpende	Det pågår et kontinuerlig arbeid i flere sektorer for å videreutvikle statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet. Bufdir jobber med å utbedre registrering av voldssaker i familieverntjenesten. I 2018 ble det gjennomført en kartlegging av voldssaker ved alle familievernkontorer. Tallene vil brukes for å innrette videre fagutviklingsarbeid i tjenesten, og gir viktig kunnskap om familievernets arbeid med vold i nære relasjoner på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Bufdirs statistikker for hhv. krisesentertilbudet og tilbudet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep (SMISO) er digitalisert og videreutvikles jevnlig. Direktoratet utvikler nettsider med statistikk om vold i nære relasjoner. Det er også gjennomført en undersøkelse for å kartlegge befolkningens kunnskap om og holdninger til vold i nære relasjoner . NOVA-rapport 8/18 Ungdata 2018 bidrar med nye tall på volds- og overgrepfeltet. Rapporten omfatter svar fra om lag 250 000 elever på ungdomsskoler og videregående skoler i perioden 2016–2018. NKVTS sin rapport Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år ble lansert i oktober 2019. Rapporten presenterer funnene fra UEVO-studien, en nasjonalt representativ omfangsundersøkelse av volds- og overgrepserfaringer og omsorgssvikt blant 9 240 ungdom i alderen 12 til 16 år. Bufdir bidro til finansieringen av SSBs nye befolkningsundersøkelse om livskvalitet i 2020. I undersøkelsen ble respondentene spurt om erfaringer med trusler, vold, seksuelle overgrep og lignende. Rapporten fra undersøkelsen, Livskvalitet i Norge 2020 fastslår et forhold mellom disse erfaringene og lav tilfredshet med livet. Hdir har samarbeidet med SSB og Bufdir om innhenting av statistikk til bl.a. KOSTRA-rapportering om vold og overgrepfeltet. KOSTRA-rapporteringen i skjema 7B gir informasjon om kommunenes krisesentertilbud og arbeid mot vold i nære relasjoner. Gjennom IS-24/8-rapporteringen har det siden 2017 blitt hentet inn statistikk over hvordan kommunalt psykisk helse- og rusarbeid jobber med vold. I 2020 inngikk blant annet spørsmål om hvordan kommunalt psykisk helse- og rusarbeid er involvert i oppfølgingen etter vold og om kommunen har etablert skriftlige prosedyrer for oppfølging av personer som har vært utsatt for vold og overgrep og for å identifisere voldsproblematikk hos personer med rusproblemer som mottar kommunale tjenester. Det spørres også om kommunene har et system for håndtering av vold i nære relasjoner, og hva som er de største utfordringene i arbeidet med vold og overgrep i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid.
57.	BFD	Utarbeide faglige anbefalinger om kvalitet og innhold i krisesentertilbudet, inkludert tilbudet til barn.	Ferdig	Bufdir lanserte en fagveileder for kommunens krisesentertilbud i 2018. Brukere og ansatte ved krisesentrene, representanter fra kommuner, fylkesmenn, relevante direktorater, sentrale organisasjoner og forskere på feltet har vært involvert i arbeidet. Veilederen er senere videreutviklet med fagstoff og oppdatert etter innspill fra kommuner og krisesentre. Fem krisesentre har deltatt i et eget utprøvningsprosjekt for å kvalitetssikre innholdet. Det er lagt inn i RVTS'enes og statsforvalterens oppdrag å gjøre veilederen kjent for kommuner og krisesentre i sine områder.
58.	BFD	Videreutvikle krisesentertilbudet for utsatte grupper.	Påbegynt - løpende	Det er bevilget om lag 3 mill. kroner årlig i planperioden til utviklingsprosjekter for å styrke krisesentertilbudet til særlige utsatte grupper (hovedfokus rus, psykiatri og funksjonsnedsettelse) og ni kommuner deltar eller har deltatt i prosjektet. I 2020 har Bufdir arbeidet med å styrke krise- og incestsentertilbudet til den samiske befolkningen i Indre-Finnmark. Bufdirs faglige veileder for kommunenes krisesentertilbud skal oppdateres med erfaringer og resultater fra utviklingsarbeidet. Midlene som bevilges til dette formålet ble, fra 2020, lagt inn i Bufdirs eksisterende tilskuddsordning til tiltak mot vold og overgrep, slik at alle landets krisesentre i samarbeid med vertskommune kan søke om midler til å styrke krisesentertilbudet til særlige utsatte grupper, og nye krisesentre vil også få midler til formålet i 2021.
59.	HOD	Vurdere hvordan samarbeidet mellom helse- og omsorgstjenesten og krisesentrene fungerer og kan bedres.	Påbegynt	Viser til tiltak 5. Nordlandsforskning/KUN har fått i oppdrag fra Bufdir å utarbeide en kunnskapsoversikt om krisesentertilbudet. Rapport forelå 1. november 2019. Rapporten omhandler blant annet samarbeid mellom krisesentre og helse- og omsorgstjenesten. Bufdir lyste i 2020 ut en studie av kommunenes arbeid med krisesenterloven og oppfølgingen av utsatte i reetableringsfasen. Studien er utvidet for å se nærmere på samarbeidet mellom krisesentertilbudet og helse- og omsorgstjenestene. Rapport vil foreligge i 2022.
60.	BFD	Evaluer sentrene mot incest og seksuelle overgrep.	Ferdig	NOVA gjennomførte i 2016 og 2017 en evaluering av arbeidet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep. Rapporten ble lansert 29. november 2017. En hovedkonklusjon i evalueringen er at sentrene bør bestå som egne tiltak og som et supplement til de ordinære offentlige hjelpetiltakene, at det er store forskjeller i sentrenes dimensjonering, fra et par årsverk ved de minste sentrene til godt over ti ved de største. Bufdir planlegger å starte opp en ny studie på feltet i 2021.
61.	BFD	Fortsette å støtte Stine Sofie Senteret.	Ferdig	Tilskuddet til Stine Sofie senteret er videreført og styrket. I 2021 er tilskuddet på om lag 35 mill. kroner, hvorav 2 mill. kroner skal nyttes til ettervern for barn som har hatt opphold på senteret.
62.	HOD	Utarbeide et kunnskapsgrunnlag for behandling, og utrede forløp for voldsutsatte og for voldsutøvere.	Påbegynt	NKVTS gjennomfører et utredningsprosjekt som består av 3 deler: 1) Sammenstille og publisere kunnskapsgrunnlag for behandlingstilbud til voldsutsatte og voldsutøvere v/ FHI. Rapport og elektronisk kart over eksisterende studier ble publisert i mai 2019. Et forskningskart basert på en systematisk utvalgelse, kvalitetsvurdering og kategorisering av 349 kunnskapsoppsummeringer ble publisert, med oversikt over behandlingstiltak for personer som er utsatt for vold eller utøver vold.

Kommentert [VMR2]: Spørsmål uavhengig av denne rapporteringen: Bør dette ses i sammenheng med opprettelse av et forskningssenter?

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>Kunnskapsrapporten Behandlingstiltak for personer som er utsatt for eller utøver vold ble også lansert. Denne viser hva som finnes av kunnskapsbaserte metoder og aktuelle kunnskapshull. Særlig seks kunnskapshull trekkes fram; eldrevold, digital vold, rusrelatert vold, tidlige intervensjoner og parterapi. NKVTS er i samarbeid med FHI i gang med å undersøke noen av disse kunnskapshullene ytterligere for å danne et godt grunnlag for å vurdere og anbefale tiltak. Studier som kan bidra til å stoppe nye voldshendelser (dvs. behandling av personer som utøver vold i nære relasjoner generelt og mot barn spesielt) og studier som kan gi mer kunnskap om digital vold vil bli prioritert.</p> <p>2) Utrede oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere, herunder utredning av en voldsinformert tiltakskjede i kommunen (Stepped-Care TF-CBT). Tilbudet dekker et «hull» i forløp for utsatte som ikke trenger spesialistbehandling. Målet med delprosjektet er at kommunene skal få kompetanse til å tilby hjelp til flere utsatte barn, gi hjelp på et tidlig tidspunkt, og at samarbeidet mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten skal bli bedre. Utprøving i 10 kommuner med ca. 70-75 barn og deres omsorgspersoner. Delprosjektet ble forsinket i oppstarten grunnet nytt personvern regelverk og arbeid med nødvendig godkjenning fra REK (Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) til datainnsamling uten samtykke fra begge omsorgsgivere. Utprøvingen er over halvveis, med 43 av 75 saker i gang. Per 31.12.2020 var 20 terapeuter i 10 kommuner fortsatt aktive i prosjektet og jobber med rekruttering og gjennomføring av saker (totalt har 46 terapeuter i 15 kommuner fått opplæring i Trinnvis TF-CBT i 2018/2019). Høsten 2020 har det blitt laget individuelt tilpassede rekrutteringsplaner for hver kommune for å prøve å øke rekruttering etter forsinkelser grunnet koronarestriksjoner. Som en del av dette har det også blitt laget en informasjonsfilm om prosjektet, til bruk i rekruttering, og blitt gitt opplæring av helsesykepleiere i de kommunene som har ønsket det. I januar 2021 ble det gjennomført seminar for alle ledere i kommunen, for å informere om status og veien videre. Prosjektgruppen følger jevnlig opp og veileder terapeutene i bruken av metoden. Prosjektgruppen har i 2019 intervjuet kommuneledere før oppstart for å kartlegge behovet og forventninger til metoden. I tillegg har så langt 15 omsorgsgivere og 17 barn blitt intervjuet om deres erfaringer med metoden. Grunnet forsinkelser knyttet til koronasituasjonen har prosjektperioden blitt utvidet til juni 2021, og det jobbes intensivt med å komme i mål. Et foreløpig notat er planlagt til begynnelsen av 2021, og en rapport til slutten av 2021.</p> <p>3) Elektronisk veileder for helse- og omsorgspersonells arbeid med vold i nære relasjoner, inkludert skisserte oppfølgings- og samhandlingsforløp ble publisert i oktober 2018 på NKVTS sine nettsider. Veilederen inneholder anbefalinger om avdekking, handling og samhandling ved mistanke om vold mot barn, voksne og sårbare grupper som eldre, gravide og personer med psykisk utviklingshemming. Veilederen omhandler også arbeid med personer som utøver vold, personer som er utsatt for kjønnslemlestelse og/eller negativ sosial kontroll. Veilederen blir jevnlig oppdatert.</p>
63.	HOD	Innføre kompetansekrav i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, ved blant annet krav til at kommunen må ha psykolog, lege, jordmor, helsesøster og fysioterapeut knyttet til seg.	Ferdig	Innføring av kompetansekravet er vedtatt. Kravet til at kommunen skal ha psykolog trådte i kraft fra 2020.
64.	HOD	Styrke de kommunale tjenestetilbudene gjennom økt psykologkompetanse og helsestasjonsvirksomhet.	Ferdig	<p>Tilskuddsordningen for rekruttering av psykologer i kommunene er avsluttet da lovkrav om psykologkompetanse trådte i kraft fra 1. januar 2020. I 2020 ble 211,6 mill. kroner overført til kommunenes frie inntekter over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett.</p> <p>I 2019 ble det gitt tilskudd til rekruttering av 617 psykologstillinger i 384 kommuner og bydeler. 92,5 pst. av psykologene ble ansatt i 100 pst. stilling og nær 89 pst. oppgis å være i fast stilling. Fra 1. januar 2020 ble antall kommuner redusert fra 422 til 356. Om lag 15 av kommunene som ikke mottok tilskudd i 2019 er nå slått sammen med kommuner som mottar tilskudd. Flere kommuner som ikke har mottatt tilskudd har planer om å inngå interkommunalt samarbeid med kommuner som har psykologer og/eller kjøpe private psykologtjenester. I rapporteringen for 2018 vurderte 82 prosent av kommunene stor grad/svært stor grad av måloppnåelse for tilskuddet. Psykologkompetansen benyttes fortsatt i størst grad inn mot psykisk helse og dernest i arbeid med vold, overgrep og traumer. Psykologene benyttes i et bredt spenn fra samfunns- og systemrettet arbeid, helsefremmende og forebyggende arbeid, behandling og oppfølging, herunder utredning og diagnostisering.</p> <p>Styrket satsning på helsestasjon og skolehelsetjenesten – se omtale under tiltak 22.</p>
65.	HOD	Legge til rette for et mer teambasert helsetjenestetilbud.	Påbegynt - løpende	<p>Det arbeides med etablering av flere ulike typer team i kommunene, som primærhelseteam, ulike typer oppfølgingsteam, konsultasjonsteam, psykososialt kriseteam, ACT/ FACT- team med flere. En faglig anbefaling er å ta i bruk kunnskapsbaserte metoder for mer tverrfaglig, teambasert arbeid og inkludere en mer proaktiv arbeidsform. Hdir anbefaler dette som en hensiktsmessig organisering for å sørge for forsvarlige tjenester.</p> <p>Se også tiltak 62. hvor NKVTS utreder oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere som er en teambasert modell for oppfølging. Konsultasjonsteam er en viktig modell i arbeidet for å forebygge og avdekke vold, men det er også behov for at det etableres kompetanse og tverrfaglig samarbeid relatert til volds- og traumeoppfølging over tid hvor kommunens helsepersonell er med.</p>
66.	HOD	Vurdere effekten av integrert rus- og voldsbehandling, samt brukernes synspunkter på arbeid med volds- og traumeerfaringer i rusbehandling.	Ferdig	De regionale kompetansesentrene på rusfeltet (KoRus) har siden 2017 samarbeidet med RVTsene om utvikling av kunnskapsmoduler på området rus og vold, for bruk i spesialisthelsetjenesten og kommunene. Sentrene har også samarbeidet bredt og tett med andre aktører om utviklingen av modulene og tilhørende ressurser innen integrert behandling rus og vold, og resultatet er lansert på nettstedet www.rusogvold.no . Det er i 2021 øremerket midler til implementerings- og evalueringsarbeid.

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
67.	HOD	Styrke behandlingstilbudet for mennesker med rus- og/eller psykiske helseutfordringer. Dette inkluderer også mennesker med traumeerfaringer.	Påbegynt - løpende	<p>Å styrke behandlingstilbudet til mennesker med rus- og /eller psykiske helseutfordringer, som inkluderer personer med traumeerfaringer, innebærer særskilte tiltak, styrking av det ordinære tilbudet og utbredelse av kunnskapsbaserte tjenestemodeller i hele landet. Det gjelder både de som har milde og moderate problemer og de med langvarig og alvorlige problemer. Regjeringen har gjeninnført "den gyldne regel", som innebærer at psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) skal prioriteres i spesialisthelsetjenesten, og den relative veksten innen psykisk helsevern og TSB skal være høyere enn i somatikken. Hdir har lenge forvaltet tilskuddsordninger for å fremme en større utbredelse av Rask psykisk helsehjelp (RPH) og tverrfaglige aktivt oppsøkende behandlingsteam ACT og FACT-team. Tiltakene RPH og ACT/FACT er i rute med gode resultater. For å øke antall kommuner som benytter RPH er det fra 2021 besluttet en gradvis omlegging av ordningen. Hdir er også i gang med en utprøving av FACT ung, og har igangsatt fire piloter og seks forprosjekter. Formålet er å nå ungdom som ikke får nyttiggjort seg av eksisterende tilbud og sikre helhetlig oppfølging.</p> <p>NKVTS gjennomfører med tilskudd fra Hdir et prosjekt om implementering av kunnskapsbasert behandling av posttraumatisk stresslidelse (PTSD) hos voksne i distriktpspsykiatriske sentre (DPS). NKVTS gjennomfører et tilsvarende prosjekt i barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP): traumefokusert kognitiv atferdsterapi (TF-CBT) for barn og unge.</p>
68.	HOD	Utvikle verktøy for kartlegging av voldsrisiko.	Ferdig	<p>De faglige råd «Utredning av risiko for vold – bruk av strukturerte kliniske verktøy» IS-2661 ble revidert i mars 2018 og lansert i mai 2018 på Hdirs hjemmesider. Faglige råd ved voldsrisiko beskriver hvordan helsepersonell i spesialisthelsetjenesten kan gjøre pålitelige risikoutredninger og hvilke strukturerte verktøy som anbefales for å identifisere risiko og for å forebygge mulige voldshandlinger. Det er identifisert nye mulige tiltak for kartlegging av voldsrisiko i kommunale helse- og omsorgstjenester ved et to dagers kurs.</p>
69.	HOD	Sikre at volds- og overgrepserfaringer inngår i arbeidet med Pakkeforløp psykisk helse og rus, ved utredning, tiltak og behandling.	Ferdig	<p>I tilknytning til utarbeidelse av pakkeforløp for psykisk helse og rus, ble det nedsatt en egen ressursgruppe som har gitt innspill og faglige anbefalinger når det gjelder vold, overgrep og andre traumatiske erfaringer. Ressursgruppen har bestått av 30 representanter fra brukerorganisasjoner og relevante kompetansemiljøer på feltet. Det er innført syv pakkeforløp i tjenestene fra og med 2019. Det er lagt inn anbefalinger om hva som bør kartlegges og utredes med tanke på volds- og traume-erfaringer i alle pakkeforløpene, samt lagt inn lenker til aktuelle verktøy og anbefalinger for tiltak.</p> <p>NKVTS har med tilskudd fra Hdir etablert en egen nettside hvor de har publisert anbefalte verktøy for kartlegging og utredning, og som det er lenket til i forløpene. På bakgrunn av innspill fra tjenester og brukere gjennomfører Hdir en oppdatering av forløpene, også med tanke på anbefalinger for pasienter med potensielle traumelidelser. Plan for oppdatering er ferdigstillelse høst 2020 og innføring fra januar 2021.</p>
70.	BFD / HOD	Sørge for at barn og unge ved barnevernsinstitusjoner som sliter med traumer, blir oppdaget og får nødvendig helsehjelp.	Påbegynt	<p>Bufdir og Hdir har i flere år samarbeidet om tiltak som skal bidra til at barn i barnevernet får nødvendig psykisk helsehjelp, herunder nødvendig helsehjelp for traumer. Bedre samarbeid og samordning er avgjørende for lykkes i å gi disse barna og ungdommene som trenger det et best mulig tilbud. Det er innført funksjoner som helseansvarlig i barnevernsinstitusjoner og barnevernsansvarlig i BUP, henholdsvis i form av retningslinjer og nasjonale faglige råd. En viktig oppgave for helseansvarlig og barnevernsansvarlig er å bidra til at barn og unge i barnevernsinstitusjon får nødvendig helsehjelp.</p> <p>Bufdir har utarbeidet et e-læringsprogram for ansatte i barnevernsinstitusjoner for å øke kompetansen i barnevernet om barn og unges psykiske helse og om hva som kreves for å bistå slik at barnet får nødvendig helsehjelp.</p> <p>Direktoratene har revidert rundskrivet "Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste". I rundskrivet omtales blant annet tjenestenes ansvar og oppgaver, regler om samarbeid, samarbeidsavtaler, informasjonsutveksling, opplysningsplikt til barneverntjenesten, rett til nødvendig helsehjelp og samtykkeregler. Revidert rundskriv inneholder nå også nasjonale føringer for innhold i samarbeidsavtaler mellom barnevern- og helsetjenestene.</p> <p>Helse Nord RHF og Helse Sør-Øst RHF har i samarbeid med Bufdir og Hdir opprettet to kombinerte behandlings- og omsorgsinstitusjoner for barn og unge som har et samtidig behov for både barnevern- og helsetjenester. Helsepersonellet som skal yte helsehjelp til barn i det nye institusjonstilbudet skal være ansatt i psykisk helsevern for barn og unge, men ha sitt arbeidssted i institusjonen</p> <p>I tillegg til det nye institusjonstilbudet jobbes det med å utvikle og pilotere modeller for ambulant psykisk helsehjelp til barn i barnevernsinstitusjoner, herunder også tverrfaglig oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam (ACT/FACT Ung). Formålet er å nå ungdom som ikke får nyttiggjort seg eksisterende tilbud og sikre helhetlig oppfølging. FACT ung piloteres nå flere steder og det planlegges et utrednings- og evalueringssopplegg for pilotene.</p> <p>Det pågår også pilotering av bruk av digitale verktøy (lyd og bilde) for oppfølging og behandling av barn i barnevernsinstitusjon.</p> <p>Hdir og Bufdir publiserte i 2020 et pakkeforløp for kartlegging og utredning av psykisk helse og rus hos barn og unge i barnevernet. Målet med pakkeforløpet er å bidra til at barn og unge i barnevernet blir kartlagt og utredet tidlig for sine eventuelle psykiske vansker og rusmiddelproblemer, slik at de sikres nødvendig helsehjelp, i kombinasjon med riktig tiltak fra barnevernet. Pakkeforløpet beskriver ansvar, oppgaver og samarbeid mellom barnevern og helsetjenester.</p> <p>Bufdir og Hdir har utredet en ordning for rutinemessig helsekartlegging av barn som plasseres utenfor hjemmet. Det planlegges innføring/utprøving av denne kartleggingen fra høsten 2021. Utredningene følges opp av BFD og HOD.</p>
71.	HOD	Bedre behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd og videreføre arbeidet med å spre gode behandlingsmetoder.	Påbegynt - Løpende	<p>Helse Vest RHF har fått i oppdrag å lede arbeidet med å styrke kompetansen og etablere behandlingstilbud i alle helseregioner for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA) uavhengig av hvor i landet de bor. Helse Vest RHF skal samarbeide med de øvrige RHFene om oppdraget.</p> <p>Oppdraget må ses i sammenheng med oppdrag til de regionale helseforetakene for 2017 om å opprette et nasjonalt klinisk nettverk for å bygge opp kunnskapsbasert utrednings- og behandlingskompetanse i spesialisthelsetjenesten for barn og unge som har utøvet problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA). Nettverket er etablert og ledes av Betanien sykehus på vegne av Helse Vest RHF. Klinikere i nettverket fra alle landets regioner har og vil få styrket egen spisskompetanse gjennom kursrekke og felles samlinger (2019-2020-2021).</p> <p>Kompetansehevede aktiviteter er forsinket grunnet restriksjoner som følge av koronapandemien.</p> <p>NKVTS og RVTSene videreførte i 2020 sine innsatser for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a. i samarbeid med det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell atferd) / Helse Vest / RHF</p>

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				Se også omtale under tiltak 44.
72.	HOD	Vurdere å etablere et nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle atferdsproblemer.	Ferdig	Nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle adferdsforstyrrelser er etablert. Se tiltak 71.
73.	HOD	Videreføre arbeidet med å utvikle behandlingstilbud for personer som er dømt for å ha utført seksuelle overgrep.	Ferdig	BASIS-prosjektet i Helse Sør-Øst har utviklet et behandlingstilbud til seksuallovbruddsdømte, inklusiv pedofile, med identifisert forhøyet risiko for tilbakefall. Hovedaktivitet er drift og utprøving av valgte behandlingsmodell. Tverretattlig samarbeid er en forutsetning og grunnlaget for et administrativt og kostnadseffektivt behandlingsprosjekt. Prosjektet har levert sluttrapport. Hdir har vurdert rapporten og oversendt den til HOD. Prosjektet ble avsluttet i juni 2019. Det ble bevilget 19 mill. kroner i 2019 (halvårsvirkning) til utbygging av et landsdekkende behandlingstilbud, og 38. mill. kroner i budsjettet for 2020. Etableringen av et landsdekkende behandlingstilbud etter BASIS-modellen er påbegynt i alle helseregioner i samarbeid med kriminalomsorgen.
74.	BFD	Styrke familievernets tilbud til familier der det forekommer vold og familievernets samarbeid med ATV.	Påbegynt - løpende	Familievernets behandlingsskapitet og kompetanse er styrket både i 2017 og 2018 og ble ytterligere styrket i 2019, gjennom regional opplæring og materiell som er tilpasset familievernet. Styrkingen er på til sammen over 90 mill. kroner i planperioden. Det er etablert et samarbeid mellom ATV og Bufdir, og mellom familievernets spisskompetansemiljø på vold i nære relasjoner og høykonflikt, og ATV. Det gjennomføres jevnlig kontaktmøter mellom Bufdir, ATV, Bufetat region Øst og SKM vold og høykonflikt som en del av formaliseringen og oppfølgingen av samarbeidet. Alle familievernkontor som er lokalisert i nærheten av et ATV-kontor har nå et formalisert samarbeid. I 2019 og 2020 ble det gjennomført opplæring i metodikken <i>Enkel og effektiv aggresjonskontroll (EEA)</i> i alle regioner. Dette er gjennomført i tett samarbeid mellom SKM vold og høykonflikt og ATV. Målet med opplæringen er å heve behandlingsskapiteten på arbeid med vold i tjenesten. Opplæringen er fulgt opp med videomøter og veiledning fra SKM vold og høykonflikt, der de særlig jobber med utprøving og erfaringsutveksling. Vold er løpende tema på fagmøter på de ulike enhetene. Alternativ til vold er styrket med 10 mill. kroner i 2017 og 2018. I 2019 ble ATV styrket med ytterligere 6 mill. kroner. I 2020 styrkes driftstilskuddet med 7 mill. kroner. Styrkingen i planperioden har gått til utvidet mandat (familiemandat) og til etablering av nye kontorer. I 2020 ble det etablert nytt kontor i Alta og i Trondheim, ATV er både i 2020 og 2021 bevilget 1 mill. kroner til å utvide bruken av kurset <i>Bryt voldsarven</i> . Se også informasjon under tiltak 39 - Styrke kompetansen om vold og overgrep i familievernet.
75.	KD/ALLE	Bidra til at flere kommunale tjenester og statlige etater etablerer bestillingssystemer og rutiner som kan øke bruk av kvalifisert tolk i tjenesteytingen.	Påbegynt - løpende	IMDi lanserte et nytt nasjonalt tolkeregister 25. mars 2020, jf. tolkeregisteret.no. IMDi forvalter bevilgningen for statsautorisasjonsordningen for tolker, som skal bidra til flere kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Testing, utdanning og autorisering av tolker er samlet ved OsloMet. KD har hatt forslag til lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven) på høring, og departementet jobber med å følge opp høringsinnspillene. Hdirs veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenestene skal bidra til gode rutiner for vurdering av tolkebehov og bestilling av kvalifisert tolk. Veilederen er lett tilgjengelig på Hdirs nettsider og den foreligger også i en kortversjon. Veilederen omtales og henvises til i aktuelle retningslinjer etc. Det er etablert e-læringskurs om bruk av tolk i helsetjenestene som har bidratt til kompetanseheving for helsepersonell.
76.	JD	Opprette offeromsorgskontor i tilknytning til politiet i landets 12 politidistrikt.	Ferdig	Samtlige kontorer er etablert som «Støttesentre for kriminalitetsutsatte» - ett i hvert politidistrikt. Ferdigstilt i 2017. Støttesentrene skal evalueres i 2021.
77.	JD	Sørge for at det etableres egne fagmiljøer for kriminalitetsbekjempelse innen vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle politidistrikter.	Ferdig	Gjennomføres av POD som en del av nærpolitireformen.
78.	JD	Evaluerer prøveprosjektet SARA for barn med tanke på å spre verktøyet til alle politidistrikter.	Ferdig	Prosjektet har levert gode resultater i prøveperioden. Sluttrapport fra prosjektet ble oversendt departementet i juli 2018.
79.	JD	Evaluerer besøksforbudet, herunder hvordan politiet følger opp brudd på besøksforbud.	Ferdig	Evalueringen er gjennomført av NOVA og rapport ble lagt fram i januar 2019. Rapporten kan lastes ned her .

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
80.	JD	Etablere retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm.	Påbegynt	Kripos fikk oppdraget våren 2018. En arbeidsgruppe som består av representanter fra Øst og Sør-Øst politidistrikt og Kripos utarbeider retningslinjer og skal fremover se særskilt på følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Kontakte luftfartsmyndigheten for å undersøke muligheten for å fly med lenken. Dette vil være avgjørende mht hvilke rutiner som skal gjelde for AVINOR. • Kontakte NAV og inngå samarbeidsavtale vedrørende de økonomiske utfordringene som kan oppstå for den domfelte i forbindelse med lenkesoning.
81.	JD	Etablere retningslinjer for politiets bruk av kode 6 (strengt fortrolig adresse), inkludert samarbeid med øvrige tjenester.	Ferdig	Retningslinjene er ferdigstilt.
82.	JD	Nedsette en gruppe/kommisjon som skal gjennomgå et utvalg av partnerdrapsaker.	Ferdig	Utvalget ble satt ned i oktober 2018 og leverte NOU 2020: 17 Varslede drap? — Partnerdrapsutvalgets utredning 15. desember 2020.
83.	JD	Styrke kapasitet og kompetanse ved Statens barnehus og ved etterforskning av vold og overgrepssaker mot barn.	Påbegynt - løpende	Barnehusene har styrket bemanningen og utbedret sine lokaler ved blant annet å utvide antall avhørsrom og skiftet ut teknisk utstyr i avhørsrom. Videre har barnehusene anskaffet og/eller utbedret utstyr til gjennomføring av medisinske undersøkelser og tannundersøkelser. Flere ansatte har fått mulighet til veiledning og kompetanseheving. Politidistriktene har som følge av øremerkede midler til etterforskning av vold- og overgrepssaker dels styrket bemanningen og dels iverksatt kompetansehevende tiltak som videreutdanning og deltakelse på seminarer.
84.	JD	Utarbeide nasjonale retningslinjer for Statens barnehus.	Ferdig	Retningslinjene ble ferdigstilt i 2017 og skal revideres i 2021.
85.	HOD	Utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/ tannhelseundersøkelser ved Statens barnehus.	Ferdig	Faglige råd for medisinske undersøkelser i Statens barnehus er utarbeidet og publisert på Hdirs nettside . Der anbefales det også i kap. 9 at helsepersonell fra helseforetaket bør sikre at barnet får videre nødvendig helsemessig oppfølging. Del 1 av Nasjonal faglig retningslinje "Tannhelsetjenester til barn og unge" fra oktober 2018 omfatter også fylkeskommunens ansvar for tannhelseundersøkelser ved Statens Barnehus. Retningslinjene beskriver også fylkeskommunens ansvar for å sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus, i henhold til en kunnskapsbasert fagprosedyre. Kapitlet "Opplysningsplikten ved barnemishandling, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt" har anbefalingen/lovkravet "Fylkeskommunene skal sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus". Det anbefales å benytte den kunnskapsbaserte fagprosedyren " Tannlegeundersøkelser av barn utsatt for vold og seksuelle overgrep " ved gjennomføring av tann- og munnundersøkelsene. Prosedyren er utarbeidet ved Sørlandet sykehus og Statens Barnehus Kristiansand.
86.	HOD	Gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre likhet mellom barnehusene.	Ferdig	Betalingsordningen for medisinske undersøkelser i Statens barnehus ble endret fra 1.9.2017. Betalingspraksis vil inngå i samarbeidsavtalen mellom barnehus og helseforetak. Ordinære kostnader knyttet til medisinske undersøkelser finansieres av de regionale helseforetakene. Rettsmedisinske erklæringer honoreres med gjeldende timehonorar og faktureres ansvarlig politidistrikt av det lokale HF som yter tjenesten. Mal for samarbeidsavtale mellom RHF og Politidistrikt og informasjon om betalingspraksis er ferdig utarbeidet og sendt RHF-ene.
87.	JD	Utrede om avhør av barn og unge under 16 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, skal gjennomføres ved Statens barnehus.	Ferdig	Det er foretatt en kostnadsberegning av tiltaket i 2017. Antatt årlig merkostnad for å inkludere denne gruppen i barnehusene er ca. 21,5 mill. kroner. JD vurderer hvordan dette kan følges opp videre.
88.	BFD	Utrede en lovendring med sikte på endring av foreldreretten og samværsretten til barn der far/stefar eller mor/stemor har blitt dømt for alvorlige overgrep mot egne barn/stebarn	Ferdig	I Prop. 167 L (2016-2017) Endringer i barnelova og straffeloven mv. (bedre rettsvern for barn mot vold og overgrep) er det uttalt: "Departementet følger ikke opp forslaget om en ny bestemmelse i barneloven om tap av foreldreansvar mv. der en forelder er dømt for alvorlig vold eller overgrep mot egne barn. Høringsinstansene som uttalte seg mener imidlertid at det kan være behov for økt beskyttelse av barn mot vold og overgrep. JD, i samarbeid med BFD, utreder derfor i stedet et forslag om lovendringer for å medta tap av foreldreansvar mv. som sivilrett krav i straffesak." I Prop. 167 L (2016-2017) ble det forøvrig fremmet en rekke forslag med formål om å bedre barns rettsvern mot vold og overgrep. Blant annet ble det foreslått at domstolen gis en plikt til å vurdere om den dømte, i volds- og overgrepssaker, skal ilegges kontaktforbud overfor barn. Disse lovendringene ble vedtatt av Stortinget og er trådt i kraft.

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
 AVdir - Arbeids- og veiferdskontoret
 BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
 KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
 UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

Forkortelser:

ASD – Arbeid- og sosialdepartementet
AVdir - Arbeids- og velferdsdirektoratet
BFD - Barne- og familiedepartementet
Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
JD - Justis- og beredskapsdepartementet

KD - Kunnskapsdepartementet
KMD – Kommunal- og moderniseringsdepartementet
NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
RHF – Regionalt helseforetak
RVTS - Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SANKS - Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus
UDI – Utlendingsdirektoratet
Udir – Utdanningsdirektoratet